

คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
กรณีศึกษา เมืองเก๋ราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

โดย
นางสาวกาญจนา อังศุฉวีล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
กรณีศึกษา เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

โดย
นางสาวกาญจนา อังศุฉวีล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

QUALITY OF LIFE AND PARTICIPATION IN AIR AND NOISE POLLUTION
PREVENTIONS: CASE STUDY RATCHABURI OLD TOWN, MUANG DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Science (ENVIRONMENTAL SCIENCE)
Department of ENVIRONMENTAL SCIENCE
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

620720024 : วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

นางสาว กาญจนา อังศุฉวีล: คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงกรณีศึกษา เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล อ้นแฉ่ง

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงในพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออก 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนตัว (เพศ วันเกิด ระดับการศึกษา เป็นต้น) 2) ข้อคำถามในการประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ (WHOQOL-BREF) และ 3) ข้อคำถามเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง โดยมีจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ที่อาศัยอยู่ใน 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดศรีสุริวงศาราม ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนคนตลาด ชุมชนประปาร่วมสุข ชุมชนมหาธาตุสมานา ชุมชนมหาธาตุสุมนตา ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) และชุมชนสะพานแดง ผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 41.24 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี มีคะแนนอยู่ในช่วง 61-80 คะแนน ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ มีคะแนนในภาพรวม 69 คะแนน 2) ด้านจิตใจ มีคะแนนในภาพรวม 63 คะแนน 3) ด้านทางสัมพันธภาพทางสังคม มีคะแนนในภาพรวม 75 คะแนน และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีคะแนนในภาพรวม 69 คะแนน และในประเด็นการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทั้งในด้านการป้องกันมลพิษทางอากาศและการป้องกันมลพิษทางเสียง ในภาพรวม อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 และ 3.71 ตามลำดับ (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ พบว่า ระดับการศึกษาและระดับความหนาแน่นของชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลทั้งต่อคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

620720024 : Major (ENVIRONMENTAL SCIENCE)

MISS KANJANA AUNGSUTAWIN : QUALITY OF LIFE AND PARTICIPATION IN AIR AND NOISE POLLUTION PREVENTIONS: CASE STUDY RATCHABURI OLD TOWN, MUANG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR. RATTAPON ONCHANG

The purpose of this study was to study the quality of life, and study the participation in air and noise preventions of dwellers in Ratchaburi old town, Muang district, Ratchaburi province. The questionnaire used in this study consisted of 3 sections: 1) respondents' personal data (such as gender, birthdate, educational level), 2) the questions of WHO's Quality of Life Assessment - Brief version (WHOQOL-BREF), and 3) questions to measure public participations in preventions of air and noise pollution. The sample in the study consisted of 400 respondents who live in 8 communities in the old town area - Wat Sri Suriwongsaram, Wat Khao Lue, Kon Talad, Prapa Ruam Suk, Mahathat Samana, Mahathat Sumanta, Mahathat Samangkhi (Tha Sao) and Saphan Daeng. The results found that the respondents lived in their community for an average of 41.24 years. In overall, they had quality of life in a good level. The quality of life's scores were in the range of 61-80 points, classified with overall scores into 4 domains as follows: 1) physical health overall score 69 points, 2) psychological overall score of 63 points, 3) social relationships overall score of 75 points, and 4) environment overall score of 69 points. For participation in the preventions of air and noise pollution, it found that the respondents participated both in the preventions of air pollution and noise pollution in overall was at a good level, the averages scores of 3.73 and 3.71 (out of 5), respectively. The multiple regression statistical analyses indicated that educational level and community density were the factors influencing both to quality of life and preventions of air and noise pollution with a significant level of 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล อ้นแฉ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานวิจัย การดำเนินงานศึกษาวิจัย รวมถึงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระหว่างการศึกษาวิจัย ด้วยความทุ่มเท เอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัย ตลอดจนการตรวจรายละเอียดต่างๆ ในการเขียนเล่มวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดาวรุ่ง สังข์ทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุเพชร จิระจรกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมกับได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมถึงชี้แนะข้อบกพร่องส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนางพัฒนา สงวนเจียม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล นางสาวทิฆัมพร ธนรัตนสุวรรณ และนายสมพงษ์ ลุนสอน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์และพี่น้องในภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ช่วยในการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณกำลังใจจากครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจและช่วยเหลือทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปตามที่หวังไว้ ผู้วิจัยขอกล่าวขอบพระคุณอีกครั้ง

นางสาว กาญจนา อังศุถวิล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	3
1.5 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	8
2.3 ขั้นตอนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน.....	10
2.4 บทบาทของประชาชนในชุมชน.....	12
2.5 การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization Quality of Life: WHOQOL).....	13
2.6 มลพิษสิ่งแวดล้อมในเมือง.....	14

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	22
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
3.3 วิธีที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24
3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	24
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	29
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	29
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิต.....	33
4.3 ผลการประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL).....	45
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	49
4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	52
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	59
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	65
5.3 ข้อเสนอแนะ	69
รายการอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	75
ภาคผนวก ข ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (CVI).....	77
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	80
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86

สารบัญตาราง

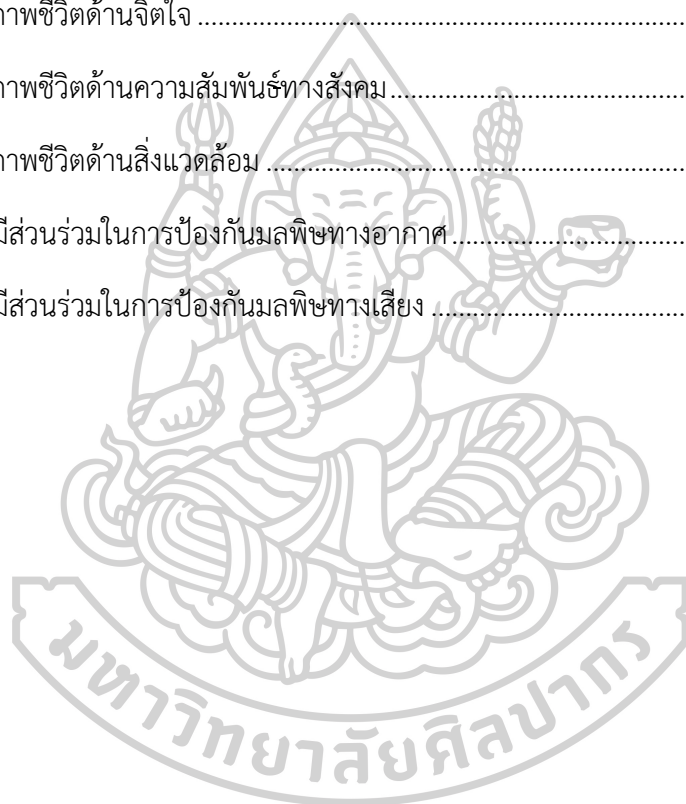
หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ.....	23
ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลงคะแนนในแต่ละหมวดให้เป็นคะแนนที่เปรียบเทียบกันได้ของ WHOQOL	26
ตารางที่ 3 การแบ่งระดับความหนาแน่นของชุมชน	28
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย	29
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	30
ตารางที่ 6 ระยะเวลาที่อยู่ในจังหวัดราชบุรีต่ำสุด (min) สูงสุด (max) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.).....	31
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	31
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	31
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาการเจ็บป่วย.....	32
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุของการเกิดอาการผิดปกติ กับ ร่างกาย	32
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต	33
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านกายภาพ...34	
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ	37
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม.....	39
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม	41
ตารางที่ 16 ระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก.....	46

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง.....	49
ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง.....	52
ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	53
ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อคุณภาพชีวิต.....	53
ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	55
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ.....	55
ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	57
ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง.....	57

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2 ขอบเขตของพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่กำหนดเป็นพื้นที่ศึกษา.....	5
ภาพที่ 3 คุณภาพชีวิตด้านกายภาพ.....	47
ภาพที่ 4 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	48
ภาพที่ 5 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม.....	48
ภาพที่ 6 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	49
ภาพที่ 7 การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ.....	51
ภาพที่ 8 การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายกำลังให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก จากรายงานสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศเป็นปัญหาที่สำคัญโดยเฉพาะปัญหาฝุ่นละอองในบริเวณที่มีการจราจรคับคั่ง มลพิษทางอากาศเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งคุกคามสุขภาพ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงขั้นรุนแรง เสียชีวิต และยังส่งผลต่อสุขภาพจิตตามมาในระยะยาวทั้งตัวผู้ป่วยเองและครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้นต่อเนื่องทุกปี โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเจริญเติบโตและขยายตัวของเมืองต่าง ๆ ฝุ่นละอองขนาดเล็กในบรรยากาศเป็นประเด็นที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคต่างให้ความสำคัญ โดย World Health Organization (WHO) ได้รายงานเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 ว่าในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากปัญหามลพิษทางอากาศทั่วโลกสูงถึง 7 ล้านคน (เท่ากับ 1 ใน 8 ของการเสียชีวิตทั่วโลก) จึงทำให้ปัญหามลพิษทางอากาศเป็นปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอันดับต้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนทั่วโลก ในส่วนของประเทศไทยนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ความสำคัญเนื่องจากมีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนชัดเจนว่าฝุ่นละอองขนาดเล็กก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งโรคระบบทางเดินหายใจ โรคปอดติดเชื้อ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง และสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก เป็นต้น โดยกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้มีรายได้น้อย เป็นกลุ่มที่ต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่แหล่งกำเนิดของมลพิษ ในประเทศไทยแม้ว่าหน่วยงานด้านสาธารณสุขและกรมควบคุมมลพิษจะมีการให้ความสำคัญเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การอาศัยความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีภาระงานหลายด้านอาจให้ความช่วยเหลือประชาชนบางพื้นที่ได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้น การตื่นตัวและการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศจากภาคประชาชนเองจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยกันเฝ้าระวังปัญหา ลดปัจจัยเสี่ยงคุกคามด้านสุขภาพ และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร (กรมอนามัย, 2560)

ในอดีตประเทศส่วนใหญ่จะเลือกใช้การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคล (Growth of Gross Domestic Product per Capita หรือ GDP) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเนื่องจาก

เห็นว่า เมื่อประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลสูงขึ้น ย่อมหมายถึง การที่ประชาชนในประเทศมีรายได้ต่อบุคคลสูงขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ทั้งนี้การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลสามารถสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลได้เพียงมิติเดียว นั่นคือ มาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ในขณะที่คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับมิติอื่น ๆ การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาเป็นองค์รวมควรคำนึงถึงหลากหลายมิติ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group, 1996) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาในหลากหลายด้านเพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ และสามารถเป็นทิศทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

เมืองเก่าราชบุรีสันนิษฐานว่าน่าจะเจริญขึ้นในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 15 พร้อมกับการแผ่ขยายวัฒนธรรมเขมรโบราณเข้ามาในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้หลักฐานที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ โบราณวัตถุและโบราณสถานที่ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724-1760) โดยเฉพาะบริเวณวัดมหาธาตุวรวิหาร ที่พบร่องรอยของปราสาทหินที่เป็นราชวิหารปรากฏมาก่อนที่จะถูกรื้อทำลายและพัฒนาขึ้นใหม่เป็นพระปรางค์ในปัจจุบัน เมืองเก่าราชบุรีเป็นเมืองที่มีความเป็นมาและพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน ส่งผลให้ในพื้นที่เมืองเก่าราชบุรีมีแหล่งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญหลายแห่ง ส่วนใหญ่ตั้งเกาะกลุ่มอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองราชบุรี ทั้งที่เป็นโบราณสถาน อาคาร และสถานที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น รวมถึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองเก่าราชบุรีซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญของแหล่งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม กำแพงเมืองและคูเมืองราชบุรี (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2546) ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานในเขตเมืองเก่าราชบุรีปัจจุบันประกอบด้วย 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดศรีสุริยวงศาaram ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนคนตลาด ชุมชนประป่าร่วมสุข ชุมชนมหาธาตุสุมาณา ชุมชนมหาธาตุสุมันตา ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) และชุมชนสะพานแดง รวมทั้งสิ้น 2,139 ครัวเรือน (สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี, 2563)

จากสถานการณ์มลพิษที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพอากาศที่เมืองราชบุรีในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนสิงหาคม อยู่ในระดับเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยมีค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index) 170-190 อยู่ในระดับสีส้ม เนื่องจากค่าเฉลี่ยฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) สูงอย่างต่อเนื่องและคงที่อยู่ราว 80-85 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเกินค่ามาตรฐานที่ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (กรมควบคุมมลพิษ, 2562) แหล่งกำเนิดที่สำคัญของมลพิษทางอากาศ คือ การจราจร การเผาขยะหรือสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ในชุมชน รวมไปถึงโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และโรงโม่ โรงอิฐ ที่มีการใช้หินเป็นเชื้อเพลิง ในกระบวนการผลิต ถึงแม้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ จะมีการกำหนดมาตรการลดและป้องกันมากมาย แต่ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ก็ยังเป็นปัญหาในหลายพื้นที่ นอกจากปัญหามลพิษทางอากาศแล้ว ยัง

พบว่าเสียงรบกวนก็เป็นประเด็นที่อาจเป็นปัญหาในพื้นที่ จากข้อมูลการร้องเรียนเรื่องมลพิษสิ่งแวดล้อม พบว่า ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดราชบุรีมีเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษทางเสียง จำนวน 5 เรื่อง หรือ ร้อยละ 2.1 ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ที่พบว่ามีเพียง 1 เรื่องหรือร้อยละ 1.52 ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมด (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

การศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงของชุมชนในพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศและเสียง โดยการเข้าเก็บข้อมูล สำรวจพื้นที่ รวมถึงให้ประชาชนในพื้นที่ทำการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงในพื้นที่

ศึกษา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- 1) ทราบถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษา
- 2) ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศในพื้นที่ศึกษา อันจะ

นำมาสู่การพัฒนาการจัดการมลพิษดังกล่าวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

1) ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดพื้นที่ คือ ชุมชนในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ดังแสดงในภาพที่ 1

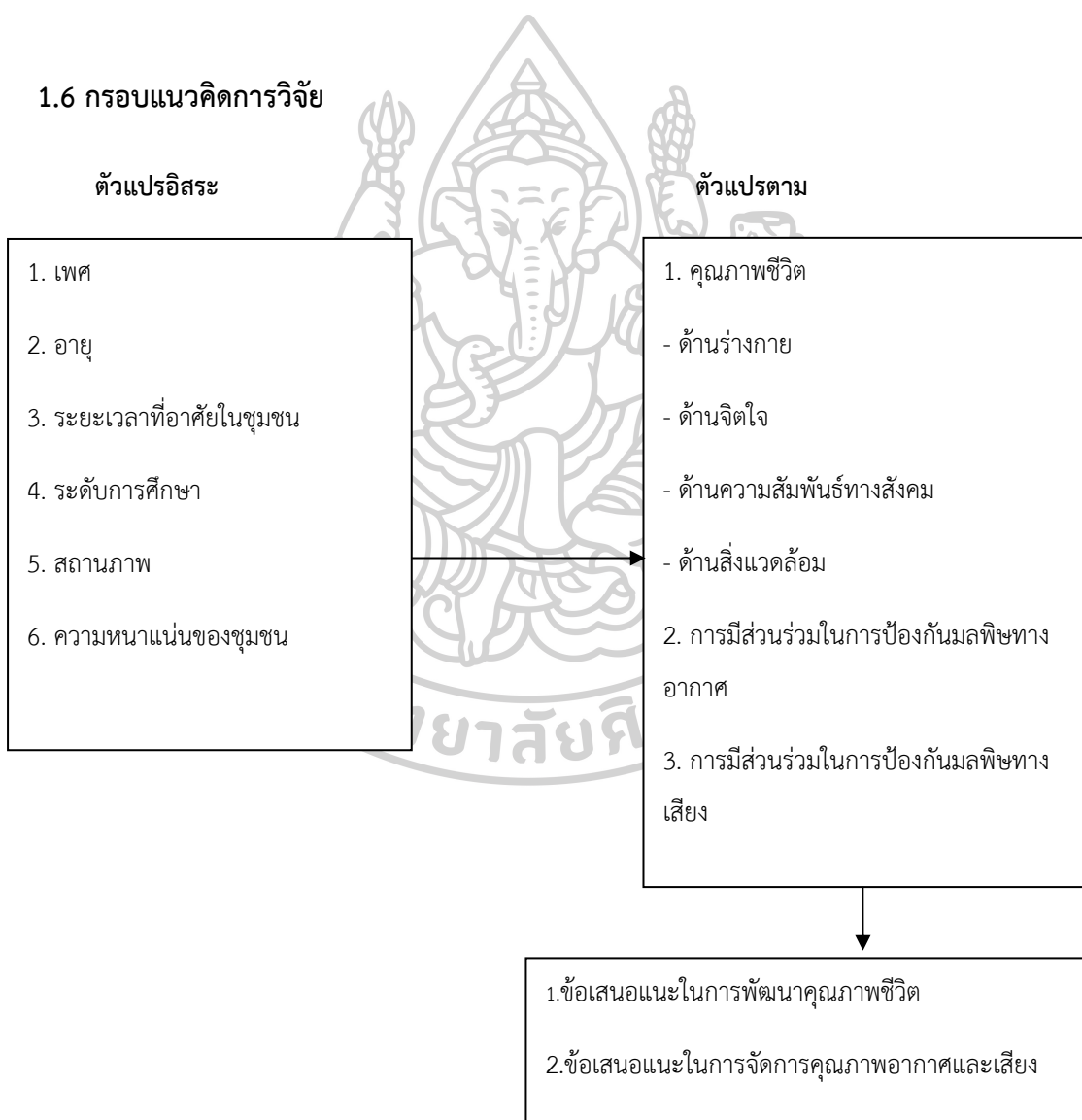
2) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำวิธีการศึกษาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก WHO Quality of Life โดยใช้แบบประเมินชุดย่อ (WHOQOL-BREF) ฉบับที่เป็นชุดทดลองภาคสนาม (Field Trial Version) (WHOQOL Group, 1996) มาแปลเป็นภาษาไทย เพื่อนำมาใช้ในการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

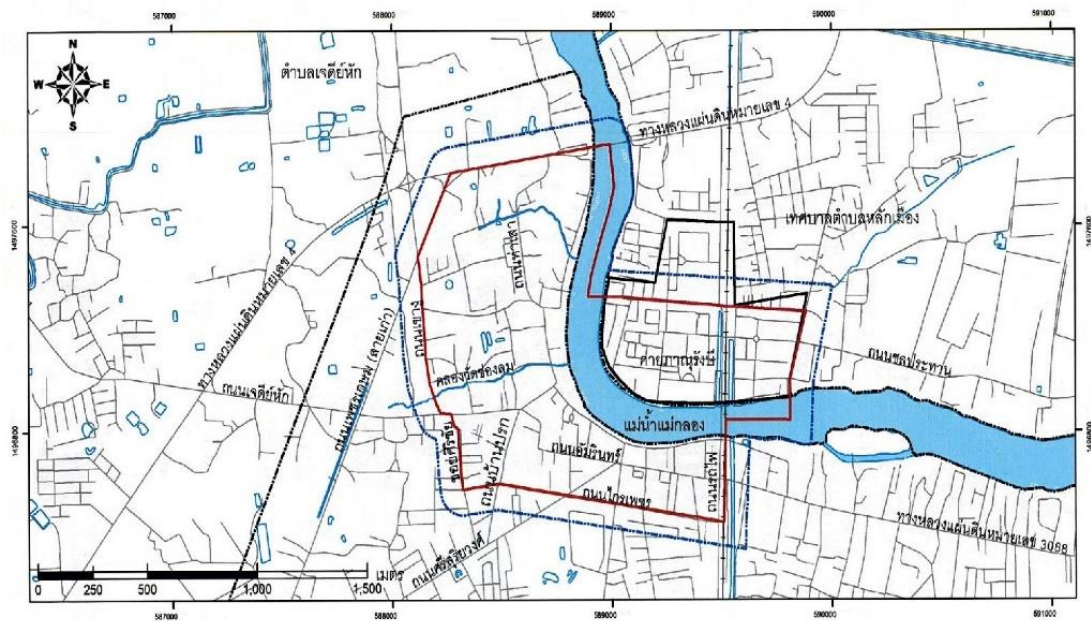
1.5 สมมติฐานของการวิจัย

- 1) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีต่อคุณภาพชีวิต
- 2) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ
- 3) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

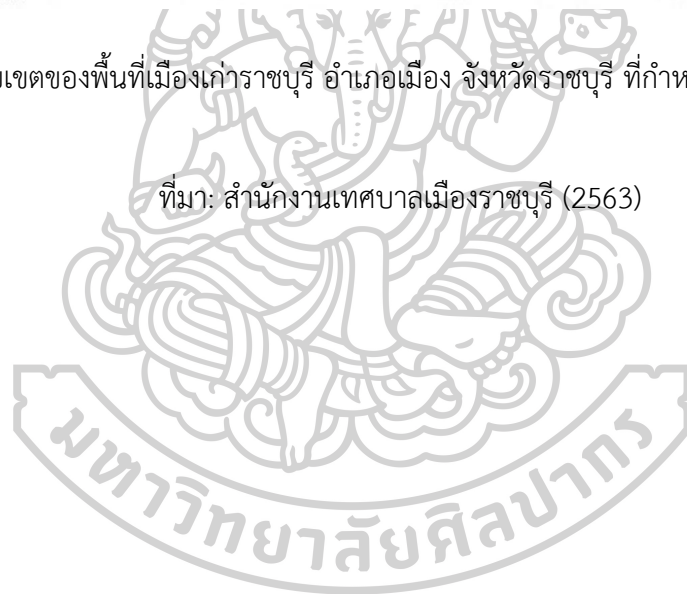

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 ขอบเขตของพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่กำหนดเป็นพื้นที่ศึกษา

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี (2563)

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง กรณีศึกษาเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 3) ขั้นตอนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน
- 4) บทบาทของประชาชนในชุมชน
- 5) การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก
- 6) มลพิษสิ่งแวดล้อมในเมือง
- 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

“คุณภาพชีวิต” เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้ ระเบียบวาระ (2523) ได้ให้คำนิยามว่าคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีคุณภาพพึงประสงค์ คือ ชีวิตที่อาศัยสภาพแวดล้อมทั้งปวง เอื้ออำนวยสุขภาพทางกายเพื่อเป็นรากฐานของสันติภาพทางจิตใจ ทำให้เกิดการบูรณาการทางความรู้สึกนึกคิดที่ตามศักยภาพในมนุษย์ มีความสามารถสร้างสรรค์และผลิตผลรวมกันเข้าเป็นสังคมที่มั่นคง ผาสุก สมบูรณ์ และปราศจากความขัดแย้ง

พัฒนา กิติพราภรณ์ (2531) ให้คำนิยามว่าคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีคุณภาพ คือชีวิตที่มีความสุข ความสุขที่เกิดได้จาก

- 1) สุขภาพทางกาย หมายถึง การที่เราเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่น มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีสุขภาพ และการดูแลสุขภาพที่ดี มีสาธารณูปโภค เช่น การคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำอากาศบริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อนและสันติภาพที่ดีตามสมควรอีกด้วย

2) ความสุขทางใจได้มาจากรู้จักความพอดี ความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติต่อตนเอง และผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่น ความผูกพันกันในครอบครัว และเพื่อนมนุษย์ มีความอดทน เสียสละ ทำประโยชน์ให้แก่สังคม

สิปปนนท์ เกตุทัต (2533) ให้ความหมายคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่มีความสุข ชีวิตที่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับธรรมชาติ ทั้งธรรมชาติทางกายภาพและธรรมชาติทางสังคม และสามารถปรับธรรมชาติให้เข้ากับตนเองโดยไม่เบียดเบียนสังคมและผู้อื่น

นวลศิริ เปาโลहितย์ (2533) กล่าวว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมที่ตนเองอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติด้วย

สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมัครการ (2534) ให้คำนิยามว่าคุณภาพชีวิต คือ สภาพการดำรงชีวิตในสังคมที่เจ้าของชีวิตมีความพึงพอใจในช่วงเวลาหนึ่ง และความพึงพอใจนี้สามารถวัดหรือประเมินได้ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในช่วงเวลานั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือของสังคมก็ตาม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2540) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ องค์ประกอบของความเป็นพื้นฐานที่เหมาะสม อย่างน้อยก็น่าจะมีอาหารที่เพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตใจดี ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับการบริการพื้นฐานที่จำเป็นทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประกอบการดำรงชีพอย่างยุติธรรม

หทัย ชิตานนท์ (2540) ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเข้าใจปัจเจกบุคคลว่าความต้องการของเขาได้รับการตอบสนองแล้ว และไม่ถูกปฏิเสธ โอกาสต่าง ๆ ที่เขาจะได้รับความสุขและความพึงพอใจ ไม่ว่าจะด้านสุขภาพกาย ทางสังคม ทางเศรษฐกิจของเขาจะอยู่ในสถานภาพอย่างไร

UNESCO (1981) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ซึ่งดูได้จาก

- 1) รายได้ของครอบครัวที่พอเพียงแก่การดำรงชีวิตขั้นต้น
- 2) การมีงานทำที่เพียงพอแก่การยังชีพ
- 3) การศึกษาและอัตราการเรียนรู้หนังสือของประชาชน

4) โอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

5) การมีเอกราชของชาติที่ปราศจากการแทรกแซงครอบงำจากรัฐบาลอื่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลในสังคม จะช่วยให้การทำงานของระบบหายใจทำงานได้อย่างดี ไม่นำสารพิษเข้าสู่ร่างกาย ทำให้สุขภาพแข็งแรง ซึ่งเมื่อเราไม่เจ็บป่วย การนอนหลับพักผ่อนจะทำได้เต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องถึงการ ทำงานของร่างกายและสมอง หากได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ ก็จะช่วยให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้ รวมทั้ง คนทำงานที่มักรู้สึกเหนื่อยล้า หรือไม่ค่อยมีสมาธิ ก็อาจจะเกิดจากการที่ท่านไม่ได้รับอากาศที่ดีพอ ก็เป็นได้ และคุณภาพอากาศที่ดีนั้นยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนการลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติในข้อ 3 คือ สร้างหลักประกันการดำรงชีวิตที่ดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) (Kaysorn, 2020)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การส่งเสริมสุขภาพเป็นทั้งกระบวนการ กิจกรรม และแนวทางสำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อส่งเสริมและเกื้อหนุนให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชนในทุกด้านแบบองค์รวมอย่างเป็นระบบ เนื่องจากสุขภาพนั้นเป็นองค์รวมที่มาจากส่วนประกอบหลาย ๆ ประการ อาทิ สังคม สิ่งแวดล้อม ระบบบริการสุขภาพ และวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล เพื่อสนับสนุน ยับยั้ง หรือกำหนดพฤติกรรมสุขภาพ ไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องอาศัยความร่วมมือและการระดมพลังจากทุกฝ่ายในการดูแลสุขภาพของตนเอง และการปรับปรุงสังคมด้านต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ โดยใช้กลยุทธ์การถ่ายโอนอำนาจจากรัฐมาสู่ประชาชน ให้มีพลังอำนาจที่จะดูแล สุขภาพและจัดการกับชุมชนของตนเองอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและความ เป็นไปได้ในแต่ละท้องถิ่น โดยคำนึงถึงระบบสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกันของชุมชน และเน้นการทำงานร่วมกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนอย่างเต็มที่ การประชุม แพทยศาสตร์ (2542) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสุขภาพ จึงเสนอแนะระบบบริการสุขภาพที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ ได้แก่

1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคคล ชุมชน ในการควบคุมปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพ เพราะความเข้มแข็งของประชาชนและชุมชน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสุขภาพมากขึ้น

2) การจัดบริการในชุมชน (Community-based Health Services) เป็นบริการระดับปฐมภูมิ (Primary care) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด

3) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนานโยบายเพื่อสุขภาพ (Public Health Policy) ที่จะ มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพ

บทบาทของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมสุขภาพของตนเองและชุมชน โดยประชาชนจะต้องเห็นคุณค่าและผลของสิ่งแวดล้อมต่อภาวะสุขภาพ ช่วยกันรักษาและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดี เช่น การรวมตัวกันของชุมชนเพื่อออกกำลังกาย การรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ หรือสิ่งเสพติด การรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ และการจัดโครงการโรงเรียนสุขภาพดี ที่ทำงานสุขภาพดี หรือชุมชนสุขภาพดี เป็นต้น องค์กรชุมชนจึงต้องมีการพัฒนาโครงสร้างและกลไกการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์และตระหนักในสุขภาพของชุมชน และมีเจ้าหน้าที่สุขภาพทำหน้าที่ให้ความรู้และสนับสนุนให้เกิดทักษะการส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมพลังอำนาจชุมชนที่สนับสนุนให้ชุมชนเกิดความสำนึกและพันธสัญญาต่อส่วนรวม และการเสริมสร้างให้ชุมชนลงมือทำด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นการสะสมความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning Process) โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างทีมงาน เขียนโครงการ จัดทำแผน ดำเนินงาน ควบคุมไปกับกระบวนการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกของประชาชน สำหรับข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงแผนงานและกิจกรรมในโครงการ จนเกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันซึ่งมีส่วนเกื้อหนุนองค์กรชุมชน ให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้นสำหรับการพัฒนาโครงการส่งเสริมสุขภาพ แบบยั่งยืนต่อไป (ปรัชญา เวสารัชชณ์, 2558)

2.3 ขั้นตอนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนการสร้างทีมงาน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่สุขภาพกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสาขาต่าง ๆ เช่น ครูพัฒนาชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ปลูกต้นไม้ในชุมชน เป็นต้น เพื่อแสดงออกถึงความจริงใจที่มีต่อชาวบ้านในชุมชน ถ้าหากเป็นคนในท้องถิ่นและสามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้ ก็จะเป็นการดีที่จะทำให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยกับชาวบ้านมากขึ้นจนกลายเป็นความไว้วางใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

การสร้างแกนนำของชาวบ้าน หรือ "ทีมส่งเสริมสุขภาพชุมชน" ด้วยการจัดประชุมอาสาสมัครสาธารณสุข กรรมการชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งชาวบ้านเพื่อเปิดกว้างให้กับคนในชุมชนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุขเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องชี้แจงจุดประสงค์ของโครงการ บทบาทและความสำคัญของแกนนำชาวบ้าน คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ เสียสละ สามารถอุทิศเวลาให้กับส่วนรวมได้ และที่สำคัญต้องมีความสนใจในเรื่องของสุขภาพทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อเป็นตัวอย่างด้านสุขภาพของคนในชุมชน สามารถกระตุ้นชักจูงชาวบ้านให้เห็นถึงความสำคัญของสุขภาพและยินดีร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และเป็นผู้นำในกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนได้

การให้ความรู้แก่กลุ่มแกนนำชาวบ้าน เพื่อให้กลุ่มแกนนำได้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และการแก้ไขปัญหาชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและเป็นพื้นฐานในการทำงานต่อไป

2) ขั้นตอนการสร้างความตระหนักถึงปัญหาสุขภาพของชุมชน สามารถทำได้หลายรูปแบบแต่ในที่นี้ขอเสนอด้วยวิธีการใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based) ในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาชุมชน โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมสำรวจชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รู้สภาพของปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ตั้งแต่การสร้างแบบสำรวจ การกำหนดพื้นที่และทีมงานสำรวจ การสำรวจ และการนำข้อมูลมาสรุป โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญด้านสุขภาพเป็นที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล การระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยกลุ่มแกนนำเป็นผู้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจต่อที่ประชุมชาวบ้าน และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นหรือปัญหาเพิ่มเติม เพื่อสรุปออกมาเป็นปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง และนำปัญหาสำคัญมาค้นหาสาเหตุเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขต่อไป และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้วยการให้ที่ประชุมร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามความรุนแรง และความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาวางแผนต่อไป

3) ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน ชาวบ้านร่วมกันเสนอความคิดเห็น และกำหนดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่สุขภาพ บนพื้นฐานของชุมชนและ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการกำหนดกิจกรรมและวางแผนนั้นไม่จำเป็นต้องทำให้เสร็จสิ้นในครั้งเดียว แต่อาจกำหนดอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละกิจกรรม เพื่อจัดหาทุนมาใช้ในการดำเนินงาน การจัดตั้งชมรมสุขภาพชุมชน การส่งเสริมการปลูกต้นไม้และสมุนไพรในชุมชน และกิจกรรมวันผู้สูงอายุ เป็นต้น เพราะเมื่อสิ้นสุดในแต่ละกิจกรรม ทีมงานจะได้นำประเด็นข้อเสนอต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนงานกิจกรรมต่อไป

4) ขั้นตอนการดำเนินการของชุมชน โดยการจัดตั้งกลุ่มทำงาน ของแต่ละกิจกรรม และดำเนินงานตามแผน โดยมีเจ้าหน้าที่ สุขภาพ เป็นผู้ให้การสนับสนุน และช่วยประสานงาน ให้คณะทำงานสามารถดำเนินการได้ และมีการประชุม และประเมินผลการทำงานเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงแผนงานอย่างต่อเนื่อง

5) ขั้นตอนการประเมินผลและการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ หลังจากการดำเนินงานไปแล้ว 1 ปี ควรมีการประเมินภาวะสุขภาพของชุมชนในประเด็นต่าง ๆ เช่น อัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นหรือลดลงเล็กน้อยเพียงใด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพเป็นอย่างไร และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของชุมชนเกิดขึ้นหรือไม่ และจัดทำรายงานการประเมินผล พร้อมทั้งชี้แจงและเผยแพร่ให้ชาวบ้านได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานเพื่อให้ชาวบ้านดำเนินงานต่อไปได้อย่างมั่นใจ

บทบาทของเจ้าหน้าที่สุขภาพดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญ ทำให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจ และรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่สุขภาพให้อิสระและยอมรับในความคิดของตน จึงเกิดบรรยากาศของการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อการสร้างพลังอำนาจและความแข็งแกร่งแก่ชุมชน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงบทบาท ของเจ้าหน้าที่สุขภาพจากการมุ่งเน้นการรักษาพยาบาลเป็นการดูแลและส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม โดยการผสมผสานความรู้ทางการแพทย์ให้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำกับชาวบ้านมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้จากการได้รับการแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี โดยการพูดคุยและการให้กำลังใจจนเกิดเป็นความรู้สึกที่ดีและเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้เกิดพลังในการแก้ปัญหาชุมชนให้ลุล่วงไปได้ (กรมอนามัย, 2560)

2.4 บทบาทของประชาชนในชุมชน

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบของชาวบ้านต่อการดูแลสุขภาพของชุมชน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม คือ สัมพันธภาพที่ดี ความไว้วางใจ และการยอมรับซึ่งกันและกัน รวมทั้งการแสดงออกถึงความจริงใจของเจ้าหน้าที่สุขภาพก็มีส่วนทำให้ชาวบ้านอยากเข้าร่วมในโครงการด้วยความสมัครใจ บรรยากาศในการทำงานร่วมกันจึงเป็นไปอย่างราบรื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ต่ำที่สุดแต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2) การมีส่วนร่วมในระดับหารือ (Consult) เป็นการให้ลักษณะประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นประชาชนมีบทบาทในฐานะการให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นของหน่วยภาครัฐ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและภาครัฐจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนและคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพชุมชนนั้น เจ้าหน้าที่สุขภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือ ซึ่งจะเห็นว่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มิได้มุ่งเน้นแต่เพียงการแก้ปัญหาสุขภาพเท่านั้น หากเป็นการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา และประชาชนเองก็เป็นตัวจักรสำคัญในการร่วมดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ทั้งในส่วนของประชาชนและเจ้าหน้าที่สุขภาพจึงต้องมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง (Community Learning) เพราะเมื่อเกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และเรียนรู้จนเป็นวงจรต่อเนื่องไม่รู้จบทำให้เกิดพลังมหาศาลในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในสังคม ผลที่ได้จะทำให้บุคคลสามารถนำความรู้ไปสู่การตัดสินใจ เลือกลงแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตต่อไป และที่สำคัญควรมีการพัฒนาแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า บุคคลมีศักยภาพและสามารถเรียนรู้ที่จะดูแลและพึ่งพิงตนเองได้ เพราะจะเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนต่อไปได้ (กรินทร์ ลิมาภรณ์วัฒน์, 2552)

2.5 การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization Quality of Life: WHOQOL)

WHOQOL เป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนที่พัฒนาขึ้นโดยองค์การอนามัยโลก ภายใต้กรอบแนวคิดของคำว่าคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการประเมินค่าที่เป็นจิตนินัย (Subjective) ซึ่งฝังแน่นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และสภาพแวดล้อม เพราะนิยามของคุณภาพชีวิต จะเน้นไปที่การรับรู้ในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ตอบไม่ได้คาดหวังที่เป็นวิธีการที่จะวัดในรายละเอียดของอาการโรค หรือสภาพต่าง ๆ แต่ถือเป็นการประเมินผลของโรคและวิธีการรักษาที่มีต่อคุณภาพชีวิต WHOQOL มี 2 แบบ คือ แบบเต็มซึ่งประกอบด้วย 100 คำถาม (WHOQOL-100) และแบบย่อ (WHOQOL-BREF) ที่มีคำถามทั้งหมด 26 ข้อ โดยวัดคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 4 มิติ ดังนี้

1) มิติด้านกายภาพ (Physical Health Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งพายาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

2) มิติด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3) มิติ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ที่ตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4) มิติ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ที่ตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ที่ตนมีโอกาสที่จะ

ได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อนี้ สามารถนำไปใช้ในการทดลองทางคลินิก ใช้หาคะแนนพื้นฐาน (Baseline Scores) ในพื้นที่ ต้องการและสามารถใช้วัดการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพชีวิตเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ใช้มาตรการอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งยังคาดหวังว่าเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในกรณีที่มีการดำเนินของโรคนั้น ๆ ดูเหมือนว่าอาการจะดีขึ้น หรือรุนแรงขึ้นเพียงบางส่วนและในกรณีที่การรักษาไม่ได้ผลดี และเสียค่าใช้จ่ายมากหรือน้อย แพทย์สามารถนำมาใช้ประเมินการเปลี่ยนแปลงระดับของคุณภาพชีวิตจากการรักษาได้ เป็นที่คาดหวังว่าในอนาคต WHOQOL – BREF จะมีประโยชน์ในการวิจัยเพื่อวางนโยบายทางสุขภาพ เพราะเครื่องมือถูกพัฒนาขึ้นมาให้ใช้ได้ไม่จำกัดวัฒนธรรม ไม่จำกัดผู้ให้บริการทางการแพทย์ ผู้ใช้และในแง่ของกฎหมาย จากความเป็นสากลของแบบวัด สามารถเปรียบเทียบคะแนนกันได้ในเชิงระบาดวิทยา หรือในกรณีการศึกษาที่ต้องใช้การสะสมข้อมูลจากหลายๆ ศูนย์จะช่วยให้มั่นใจและยอมรับข้อมูลที่ได้ (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, ปรีทรรศ ศิลปกิจ, และวนิดา พุ่มไพศาลชัย, 2541; WHOQOL Group, 1996)

2.6 มลพิษสิ่งแวดล้อมในเมือง

มลพิษทางอากาศสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่พบได้โดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วโลก ปัญหามลพิษทางอากาศส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์แทบทั้งสิ้นโดนอาจเกิดจากมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วมีการขยายตัวของการก่อสร้างเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยของชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนก่อสร้างถนนเพื่ออำนวยความสะดวกทางการคมนาคมขนส่ง ซึ่งผลจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งเป้าหมายจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้ ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศมากมายโดยเฉพาะในบริเวณที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในบริเวณในเมืองที่มีจราจรหนาแน่น (Seinfeld, 1986)

มลพิษทางอากาศเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและแก้ไขได้ยาก การจัดการปัญหาที่ดีที่สุด คือ การควบคุมที่แหล่งปล่อยมลพิษสู่อากาศ ถ้ามีการควบคุมให้ปริมาณของมลพิษที่ปล่อยสู่บรรยากาศอยู่ในระดับที่เหมาะสมมลพิษอากาศจะถูกเจือจางออกไปจากบรรยากาศได้เองตามทางธรรมชาติ (Jacob, 1999) แต่ถ้ามลพิษเหล่านี้ถูกปล่อยสู่บรรยากาศในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินความสามารถที่บรรยากาศจะรองรับได้ก็จะเกิดการสะสมของมลพิษขึ้นในบรรยากาศและก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ (Brunekreef & Holgate, 2002) การแก้ปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ภาครัฐและประชาชนต้องให้ความสนใจและช่วยกันหาแนวทาง ตลอดจนให้ความร่วมมือในการช่วยลดการปล่อยมลพิษสู่บรรยากาศอย่างจริงจัง มนุษย์เป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศที่สำคัญที่สุด

เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์ส่งผลให้เกิดความต้องการบริโภคพลังงาน เชื้อเพลิง ทั้งในครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมล้วนส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้นโดยมีแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ ได้แก่

- 1) การคมนาคมขนส่ง เกิดจากยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ เช่น รถยนต์ เครื่องบิน ยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากนี้ ทำให้มีไอเสียออกสู่บรรยากาศอย่างมากมาย
- 2) โรงงานอุตสาหกรรม เป็นแหล่งสำคัญที่ปล่อยสิ่งเจือปนออกมาสู่บรรยากาศทำให้อากาศเสีย เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเคมี โรงงานอุตสาหกรรมโลหะ โรงงานปูนซีเมนต์
- 3) กระบวนการผลิตที่ทำให้เกิดฝุ่น เช่น การก่อสร้างในการทำบ้านเรือน โรงโม่หินในการทำเครื่องปั้นดินเผา ทำให้เกิดฝุ่นละอองในบรรยากาศ
- 4) กิจกรรมด้านการเกษตรกรรม เช่น การฉีดยาฆ่าแมลง ยาปราบวัชพืช การเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทำให้เกิดฝุ่นละอองและจำพวกไฮโดรคาร์บอน
- 5) ชยะมูลฝอยและของเสีย เช่น กองขยะ การเผาขยะ เป็นต้น

2.6.1 มลพิษทางอากาศ

ความหมายของมลพิษทางอากาศ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมความหมายของมลพิษทางอากาศจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้ มลพิษทางอากาศ (Air Pollution) หมายถึง ภาวะของอากาศที่มีสารมลพิษเจือปนอยู่ในปริมาณและเป็นระยะเวลาที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของ มนุษย์สัตว์พืช และวัสดุต่าง ๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2554)

มลพิษทางอากาศสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ (Emission Sources) โดยชนิดและปริมาณของสารมลพิษที่ถูกระบายออกสู่อากาศขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งกำเนิด ลักษณะการเผาไหม้ ชนิดของเชื้อเพลิงที่ใช้ กิจกรรม และวิธีการควบคุมการระบายสารมลพิษทางอากาศ สารมลพิษอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์อาจอยู่ในรูปของก๊าซ ของเหลว หรืออนุภาคของแข็ง สารมลพิษทางอากาศที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ได้แก่ ฝุ่นละออง สารตะกั่ว ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย เป็นต้น (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2548)

- 2) อากาศหรือบรรยากาศ (Atmosphere) เป็นส่วนที่รองรับสารมลพิษอากาศที่ถูกระบายออกจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ และเป็นตัวกลาง (Media) ให้สารมลพิษทางอากาศที่ถูกระบายออกสู่อากาศมีการแพร่กระจายออกไป โดยมีปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยา เช่น อุณหภูมิของอากาศ ความเร็วและทิศทางลม รวมทั้งลักษณะภูมิประเทศ เช่น ภูเขา หุบเขา ต้นไม้ และอาคารบ้านเรือน เป็นตัวกำหนดลักษณะการแพร่กระจายสารมลพิษในอากาศ

3) ผู้รับผลเสียหรือผลกระทบ (Receptors) ที่สัมผัสกับสารมลพิษในอากาศทำให้ได้รับความเสียหายหรืออันตราย โดยผู้รับผลกระทบอาจเป็นสิ่งที่มีชีวิต เช่น คน พืช สัตว์ หรือเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น เสื้อผ้าอาคาร บ้านเรือน วัสดุและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้จึงมีความรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทหรือความเข้มข้นและระยะเวลาที่สัมผัสกับมลพิษทางอากาศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

ในปัจจุบันปัญหาคุณภาพอากาศในเขตเมืองที่สำคัญ คือ การแพร่กระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) ซึ่งเกิดได้จากกระบวนการทางเคมี เช่น ในกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิงไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน ถ่านหิน ในกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้า ยานพาหนะ หรือการเผาป่า เผาพื้นที่ทำการเกษตรไม่ว่ากรณีก็ตามก็สามารถทำให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กจำนวนมาก เมื่อได้รับสัมผัสสามารถทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพได้หลายระบบ เช่น ระบบทางเดินหายใจ (อาการไอและอาการของระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง) ระบบหัวใจและหลอดเลือด (กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ หัวใจวาย) ระบบการมองเห็น ระบบผิวหนัง และยังเพิ่มความเสี่ยงของอัตราตายจากภาวะเส้นเลือดอุดตันในสมอง และทำให้น้ำหนักของทารกในครรภ์ลดลงด้วย นอกจากนี้ยังส่งผลให้อัตราป่วยและอัตราการตายด้วยโรคเบาหวาน โรคระบบทางเดินหายใจ และระบบหัวใจและหลอดเลือดเพิ่มขึ้นตามปริมาณความเข้มข้นของฝุ่นในอากาศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

2.6.2 มลพิษทางเสียง

มลพิษทางเสียง คือ สภาวะที่มีระดับเสียงที่ดังและยาวนานจนก่อให้เกิดทั้งความรำคาญ และอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ โดยความรุนแรงขึ้นอยู่กับระดับความดังจากแหล่งกำเนิดเสียง ระยะทางระหว่างแหล่งกำเนิดเสียงกับผู้ได้ยิน และระยะเวลาในการได้ยินเสียงนั้น ผลกระทบของมลพิษทางเสียง โดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ ผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ถ้ามนุษย์ได้ยินเสียงรบกวนอันไม่พึงประสงค์ที่ดังและยาวนานพอ จะทำให้ร่างกายหลั่งสารอะดรีนาลีนมากขึ้น ทำให้ความดันโลหิตสูง อัตราการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้น เกิดความเครียด หงุดหงิดรำคาญ ซึ่งส่งผลเสียต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการทำงาน ประการที่สองคือผลกระทบต่อกราดได้ยิน ถ้าได้ยินเสียงที่ดังเกินกว่าขีดจำกัดของการได้ยิน ส่งผลให้อาจสูญเสียการได้ยินไปชั่วคราว หรืออาจถึงขั้นสูญเสียการได้ยินถาวร โดยขึ้นอยู่กับระดับของเสียง ความถี่ของเสียง และระยะเวลาที่ได้ยินเสียง

แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียง โดยทั่วไป แบ่งได้เป็น 3 แหล่ง แหล่งแรกเกิดจากยานพาหนะต่าง ๆ เช่นเสียงของเครื่องยนต์ ท่อไอเสีย ไม่ว่าจะมาจาก รถยนต์ จักรยานยนต์ เรือโดยสาร รถไฟ หรือแม้กระทั่งเครื่องบิน แหล่งที่สองเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยมาจากการทำงานของเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากคนงานที่ปฏิบัติงานจะได้รับผลกระทบทางตรงแล้วชุมชนใกล้เคียงอาจได้รับผลกระทบทางอ้อมด้วย แหล่งสุดท้ายคือแหล่งกำเนิดจากกิจกรรมต่าง ๆ

ของมนุษย์ เช่น เสียงจากสถานบันเทิง การก่อสร้าง การแสดงคอนเสิร์ต ที่สร้างความรำคาญให้กับผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

จากข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีการร้องเรียนปัญหามลพิษมายังหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รวม 6,026 เรื่อง ปัญหาที่ร้องเรียนมากที่สุด คือ มลพิษทางอากาศ ได้แก่ กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง เขม่าควัน 2,475 เรื่อง (ร้อยละ 41) รองลงมาคือ ปัญหาด้านเสียง ความสั่นสะเทือน 2,331 เรื่อง (ร้อยละ 38) ซึ่งส่วนใหญ่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม และร้องเรียนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล ของเสียอันตรายมีมากกว่า 500 เรื่อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2560)

มลพิษทางเสียงสามารถก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยิน เสียงดังสามารถทำลายอวัยวะรับฟังเสียง จนทำให้เกิดการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1) การสูญเสียการได้ยินชั่วคราว (Temporary Hearing Loss) เกิดจากการสัมผัสเสียงดังในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ คือ 3-4 ชั่วโมง จนถึง 8 ชั่วโมง อาจทำให้สูญเสียสมรรถภาพการได้ยินชั่วคราว แต่เมื่อภายหลังการหยุดสัมผัสเสียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจเป็นชั่วโมง เป็นวันหรือนานกว่า การได้ยินก็สามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมได้

2) การสูญเสียการได้ยินอย่างถาวร (Permanent Hearing Loss) มีสาเหตุมาจากอายุที่เพิ่มขึ้น การติดเชื้อในช่องหู หรือเกิดจากการสัมผัสเสียงดังมาก ๆ ติดต่อกันระยะเวลานาน ต่อเนื่องกันจนสูญเสียการได้ยินอย่างถาวรอันเนื่องมาจากเซลล์ประสาทหรือเซลล์ขนในหูถูกทำลายไม่สามารถรักษาหรือผ่าตัดให้กลับคืนมาดังเดิมอีกได้

3) การสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินแบบเฉียบพลัน (Acoustic Trauma) เกิดจากการได้รับฟังเสียงดังมาก ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ หรือเสียงดังเพียงครั้งเดียว ในลักษณะคลื่นกระแทกหรืออัดอย่างแรง เช่น เสียงระเบิด เสียงที่มีความดังกว่า 130 เดซิเบล เป็นต้น

4) ผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายของผู้ที่สัมผัสเสียง ได้แก่ เส้นเลือดแดงส่วนปลายหดตัว มีผลต่ออัตราการเต้นของหัวใจและความดันโลหิตสูง ระดับฮอร์โมนบางตัวสูงขึ้น เช่น Thyroxin Corticosteroids อัตราการหายใจลดลง การหลั่งน้ำลายและน้ำย่อยต่าง ๆ ผิดปกติ ซึ่งทำให้กระบวนการย่อยอาหารมีการทำงานช้าลงและผิดปกติไป ระบบกล้ามเนื้อทำงานหนักกว่าปกติ อาจมีอาการเกร็งกระตุกได้

5) ผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิด เสียงที่มีความถี่สูงจะรบกวนมากกว่าเสียงความถี่ต่ำ ทำให้ขาดสมาธิในการทำงานและก่อความรำคาญจนทำให้นอนไม่หลับ

6) ผลกระทบต่อการทำงาน ทำให้พฤติกรรมของคนงานเปลี่ยนแปลง เช่น การตอบสนองต่อสัญญาณต่าง ๆ ช้าลง จึงเกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ ลดคุณภาพงานและ

ประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งรบกวนการติดต่อการสื่อสาร (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558)

ประเทศไทยได้มีกฎหมายเพื่อควบคุมมลพิษทางเสียงในสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมปัญหามลพิษทางเสียง โดยกำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป ตามมาตรา 32 ไม่เกิน 115 เดซิเบลเอ และค่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ ในสิ่งแวดล้อมที่มีคนอยู่หรืออาศัย (กรมควบคุมมลพิษ, 2550)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศจากหมอกควัน โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พัชรินทร์ รัตนวิภา (2547) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของสมาชิกองค์กรชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ควรจะเป็นไปได้ในอนาคต ประกอบด้วย

1) การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบจากมลพิษทางอากาศให้กับประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2) การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในด้านมลพิษทางอากาศ

3) การส่งเสริมให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับตัวแทนชุมชนให้มีการตรวจสอบสภาพอากาศภายในชุมชนเป็นประจำทุกปี และให้ประชาชนทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันสังเกตสภาพอากาศภายในชุมชนปาย ปางมะผ้า เมืองขุนยวม แม่ลาน้อย แม่สะเรียง สบเมย ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่เกษตรกรพจุดร้อน (Hot Spot) ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน พ.ศ. 2556

รสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (2550) ได้วิจัยเรื่องการจัดการมลพิษทางอากาศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากปัญหามลพิษทางอากาศในระดับดีมาก ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมลพิษ ทางอากาศมีความตระหนักต่อปัญหามลพิษทางอากาศ และมีประสบการณ์ที่ได้รับจากผลกระทบปัญหามลพิษทางอากาศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกัน โดยเห็นว่าสาเหตุของปัญหามาจากการเผาป่าและเผาขยะมูลฝอยร่วมกับสาเหตุอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัด การก่อสร้าง กิจการก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม ร้านอาหารปิ้งย่าง เพราะประชาชนบางกลุ่มเห็นแก่ตัวและไม่ใส่ใจต่อปัญหา และยังขาด

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นการดำเนินการโดยภาครัฐเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะเข้าร่วมแก้ไขปัญหา

สิริพัฒน์ ลากจิตร (2550) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคคลเหตุผลปัจจัยสำคัญลำดับแรก คือ เป็นหน้าที่ของประชาชน รองลงมา คือ อาสาสมัครด้วยใจเพราะอยากช่วยสังคมชุมชน ส่วนกลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีเหตุผลเพิ่ม คือ เพราะมีความรู้ความสามารถจึงอาสาสมัครด้วยใจเข้ามาช่วยเหลือสังคมและชุมชน 2) ปัจจัยด้านชุมชนเหตุผลปัจจัยสำคัญลำดับแรก คือ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มข้าราชการการเมืองมีเพิ่มในเรื่องชุมชนเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปร่วมงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา คือ ชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่วนกลุ่มประชาชนเห็นว่าชุมชนมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านการทำงาน การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลที่แตกต่างกัน 4) ปัญหาสาเหตุที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมในการดำเนินงาน คือ ไม่มีเวลา สาเหตุประการที่สองมีความแตกต่างไปตามกลุ่มต่าง ๆ โดยกลุ่มประชาชนและข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเล่นพรรคเล่นพวก ในขณะที่กลุ่มข้าราชการการเมืองให้ความสำคัญในเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลทำงานไม่โปร่งใส ทุจริตคอร์รัปชัน สำหรับสาเหตุสำคัญประการที่ทั้ง 3 กลุ่มเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ประชาชนเห็นว่าตัวเองไม่สำคัญ และไม่ใช้หน้าที่ ส่วนข้าราชการการเมืองเห็นว่ามีฐานะไม่ดียากจน ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ ส่วนข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีรู้น้อย ขาดทักษะและประสบการณ์

จตุรงค์ เตชะวงศ์ (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เห็นถึงความสำคัญและเกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชน และเพื่อให้เกิดแนวทางในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรตัวอย่างในชุมชนจำนวน 30 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แบบสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนในชุมชนก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรม ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ผลจากการศึกษาด้านบริบท สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า ปัญหาการทิ้งขยะในสถานที่สาธารณะ ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค และการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาเรื่องฝุ่นละอองในอากาศ และปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน 2) ผลจากการนำกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการร่วมกันค้นหาปัญหาพิจารณาหาสาเหตุร่วมกัน หาแนวทางในการดำเนินการร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปัญหา คือ การจัดทำโครงการ

ร่วมกันและมีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน การดำเนินโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก พบว่า ประชาชนภายในชุมชนบ้านมะกอกมีการให้ความร่วมมือในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกิดการคัดแยกและจัดเก็บขยะประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประชาชนในชุมชนทิ้งขยะตามบริเวณที่ทางเทศบาลจัดให้ได้อย่างเหมาะสม มีการปรับภูมิทัศน์สองข้างทาง และบริเวณหน้าบ้านของตนเองและมีการจัดสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของตนเองได้อย่างเหมาะสม

คณะกรรมการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง ได้จัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งชี้ปัญหาสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบมลพิษจากสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหารวิธีการศึกษาใช้การศึกษาจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) เชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ได้แก่ 1) โรคมะเร็ง โดยเห็นว่าประชาชนในจังหวัดระยองมีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคมะเร็งสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ 2) โรคระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะหอบหืด 3) โรคผิวหนัง/ผื่นคัน 4) โรคระบบทางเดินประสาท เช่น เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน 5) การตั้งครุภัณฑ์มีผลต่อความผิดปกติของทารกในครรภ์ และ 5) ผลกระทบต่อสุขภาพจิต พบว่าประชาชนมีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด และมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2554)

กันยารัตน์ อุบลวรรณ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษาและระดับคุณภาพชีวิต พบว่า เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นระดับคุณภาพชีวิตก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้การศึกษายังช่วยให้บุคคลรู้จักใช้ความคิดของตนเองในการแก้ไขปัญหาและการดำรงอยู่อย่างเหมาะสม

วรรณภา กุมารจันทร์ (2543) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งเขตเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตเมืองและเขตชนบทไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ และรายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพชีวิตในระดับต่ำ เพศชายมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าเพศหญิงและผู้สูงอายุที่มีอายุมากจะคุณภาพชีวิตต่ำกว่าผู้มีอายุน้อย

เจษฎา บุญทา (2545) ได้ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 255 คน โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของสุวัฒน์ มหัตินิรันดร์กุลและคณะ 2558 พบว่า ด้านร่างกายมีคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมในระดับดี ร้อยละ

68.95 ด้านจิตใจมีคุณภาพชีวิตในระดับดี ร้อยละ 82.93 ด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ร้อยละ 85.20 และด้านสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพชีวิตในระดับดี ร้อยละ 81.21

อนรรฆ อีสเฮาะ (2562) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ด้วยแบบสอบถามจำนวน 374 คน พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนภาพรวมอยู่ในระดับดี ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันไป มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ศิริวรรณ จันรจนา และ กฤษดา เขียววัฒนสุข (2563) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน จำนวน 909 คน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านความมั่นคงปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผลจากทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานในด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน นอกจากนี้ยังพบว่าสภาพแวดล้อมในกสรทำงาน ในด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านองค์กรและการจัดการ ด้านค่าจ้าง ด้านคุณลักษณะเฉพาะของงาน ด้านคุณลักษณะทางสังคมของงาน และด้านการติดต่อสื่อสารส่งผลต่อการผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่าปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันกับประชาชนเพื่อป้องกันแก้ไข เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนที่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและรู้ถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับโอกาสหรือมีรูปแบบที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องมีความโปร่งใส มีทรัพยากรและข้อมูลเพียงพอในการทำงาน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ รวมทั้งมีความครอบคลุมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงรูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้นำไปสู่แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ
กรณีศึกษา เมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินการ
วิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหน้าเมือง อำเภอ
เมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 2,139 ครัวเรือน อ้างอิงจากกองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองราชบุรี
(2562) โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณจากสูตรของทาร์ยามาเน่
(อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549: 47) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่
ร้อยละ 5 ดังนี้

$$N = \frac{n}{1 + n(e)^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเป็น 0.05
สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} N &= \frac{2,139}{1 + 2,139(0.05)^2} \\ &= 400 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น จากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลหน้าเมือง จำนวน 2,139 คน การศึกษาครั้งนี้จะได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 400 คน จากประชากรในพื้นที่ทั้งหมด

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งบังเอิญ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ

ชุมชน	จำนวนครัวเรือน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ชุมชนวัดศรีสุริยวงศาราม	407	76
ชุมชนวัดเขาเหลือ	249	47
ชุมชนคนตลาด	692	129
ชุมชนประป่าร่วมสุข	236	44
ชุมชนมหาธาตุสุมนา	188	35
ชุมชนมหาธาตุสุมน์ตา	85	16
ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	87	16
ชุมชนสะพานแดง	195	37
รวม	2,139	400

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี (2563)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างมาแล้วผู้วิจัยจะทำการลงพื้นที่เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ตอบแบบสอบถามคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ โดยแบ่งรายละเอียดในแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน (ตัวแบบสอบถามแสดงไว้ในภาคผนวก ก) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน

ส่วนที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

การวัดคุณภาพชีวิต (แบบสอบถามส่วนที่ 2) ประกอบด้วย 26 ข้อคำถามที่มีความหมายบวก 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ (ได้แก่ ข้อ 3 4 และ 15) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นผู้ให้คะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง (แบบสอบถามส่วนที่ 3) ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นผู้ให้คะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Best, 1981, p. 82)

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีมาก

3.3 วิธีที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การคำนวณด้วยดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 3-5 คนจะพิจารณาและประเมินตามประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ความสอดคล้อง 2) ความชัดเจน 3) ความง่าย และ 4) ความกำกวม จากนั้นให้คะแนนข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อตามประเด็นข้างต้น เพื่อประเมินหาความสอดคล้องของข้อคำถามในแต่ละข้อว่ามีความตรงประเด็นอยู่ในคะแนนระดับใดและเมื่อนำข้อคำถามทุกข้อมารวมกันแล้วครอบคลุมทุกองค์ประกอบของแนวคิดนั้นหรือไม่ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนา, 2556) มีระดับคะแนน 1-4 ที่ให้ดังต่อไปนี้ 1 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ 2 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการเล็กน้อย ควรปรับปรุงอย่างมาก 3 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามค่อนข้างสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการควรปรับปรุงเล็กน้อย และ 4 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ แบบทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแสดงดังภาคผนวก ข

3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองโดยดำเนินการดังนี้

1) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง

2) รวบรวมแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดและตรวจสอบ

ความถูกต้องของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผล

3) เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบอีกครั้ง ก่อนที่จะนำไปลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS version 18) เพื่อตอบวัตถุประสงค์และพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้และนำเสนอโดยใช้สถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคิดอัตราร้อยละ (Percentage)

2) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน เพื่อใช้บรรยาย 5 ระดับ (ตามที่แสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.2)

3) การวิเคราะห์การถดถอย (Regression) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่อวิเคราะห์ผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสถิติแล้วนำผลที่ได้มาทำการสรุปผลการศึกษา

4) ในส่วนของการประเมินตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลกนั้น WHOQOL (WHOQOL Group, 1996) ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

4.1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามทั้ง 26 ข้อ ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ในแต่ละข้อจะมีคะแนน 1-5 คะแนน

4.2) ข้อที่มีความหมายทางบวกจะให้คะแนนตามความหมายเลขที่เลือกตอบ ส่วนข้อที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ ได้แก่ (ข้อ 3 4 และ 15) ซึ่งจะตรงกับแบบสอบถามในข้อ 3 4 และ 6 จะกลับคะแนนดังนี้

คะแนนของข้อความทางบวก   คะแนนของข้อความทางลบ

1	5
2	4
3	3
4	2
5	1

4.3) คำนวณคิดค่าของคะแนนคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ด้านร่างกาย คิดค่าของคะแนนคุณภาพชีวิตจาก

PHYS = ผลรวมคะแนนข้อ 3, 4, 10, 15, 16, 17, 18

(2) ด้านจิตใจ คิดค่าคะแนนคุณภาพชีวิตจาก

PSYCH = ผลรวมคะแนนข้อ 5, 6, 7, 11, 19, 26

(3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คิดค่าของคะแนนคุณภาพชีวิตจาก

SOCIAL = ผลรวมของคะแนนข้อ 20, 21, 22

(4) ด้านสิ่งแวดล้อม คิดค่าของคะแนนคุณภาพชีวิตจาก

ENVIR = ผลรวมของคะแนนข้อ 8, 9, 12, 13, 14, 23, 24, 25

5) แปลงค่าคะแนนของคุณภาพชีวิตทุกด้านเป็นคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยนำคะแนนที่ได้จากข้อ 4.3 มาเทียบกับเกณฑ์การแปลงคะแนนในแต่ละหมวดให้เป็นคะแนนที่เปรียบเทียบกันได้ของ WHOQOL (ตารางที่ 2) เพื่อให้คะแนนเต็ม 100 ในแต่ละด้าน

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลงคะแนนในแต่ละหมวดให้เป็นคะแนนที่เปรียบเทียบกันได้ของ WHOQOL

ด้านร่างกาย			ด้านจิตใจ			ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม			ด้านสิ่งแวดล้อม		
คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน	
	4-20	0-100		4-20	0-100		4-20	0-100		4-20	0-100
7	4	0	6	4	0	3	4	0	8	4	0
8	5	6	7	5	6	4	5	6	9	5	6
9	5	6	8	5	6	5	7	19	10	5	6
10	6	13	9	6	13	6	8	25	11	6	13
11	6	13	10	7	19	7	9	31	12	6	13
12	7	19	11	7	19	8	11	44	13	7	19
13	7	19	12	8	25	9	12	50	14	7	19
14	8	25	13	9	31	10	13	56	15	8	25
15	9	31	14	9	31	11	15	69	16	8	25
16	9	31	15	10	38	12	16	75	17	9	31
17	10	38	16	11	44	13	17	81	18	9	31
18	10	38	17	11	44	14	19	94	19	10	38
19	11	44	18	12	50	15	20	100	20	10	38
20	11	44	19	13	56				21	11	44

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านร่างกาย			ด้านจิตใจ			ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม			ด้านสิ่งแวดล้อม		
คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน		คะแนน	แปลงคะแนน	
	4-20	0-100		4-20	0-100		4-20	0-100		4-20	0-100
21	12	50	20	13	56				22	11	44
22	13	56	21	14	63				23	12	50
23	13	56	22	15	69				24	12	50
24	14	63	23	15	69				25	13	56
25	14	63	24	16	75				26	13	56
26	15	69	25	17	81				27	14	63
27	15	69	26	17	81				28	14	63
28	16	75	27	18	88				29	15	69
29	17	81	28	19	94				30	15	69
30	17	81	29	19	94				31	16	75
31	18	88	30	20	100				32	16	75
32	18	88							33	17	81
33	19	94							34	17	81
34	19	94							35	18	88
35	20	100							36	18	88
									37	19	94
									38	19	94
									39	20	100
									40	20	100

ที่มา: ปรับปรุงจาก WHOQOL Group (1996)

6) คะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม คัดจากคะแนนคุณภาพชีวิตแต่ละด้านที่ถูกแปลงให้เป็นคะแนนเต็ม 100 ทั้ง 4 ด้าน

$$QOL = (PHYS 100 + PSYCH 100 + SOCIAL 100 + ENVIR 100) / 4$$

(คะแนนเต็ม100)

โดยที่

QOL คือ คะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม

PHYS คือ คะแนนด้านร่างกาย

PSYCH	คือ คะแนนด้านจิตใจ
SOCIAL	คือ คะแนนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
ENVIR	คือ คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม

การแบ่งระดับคุณภาพชีวิต

คะแนนคุณภาพชีวิตมีคะแนนตั้งแต่ 0 - 100 คะแนน โดยในการศึกษาครั้งนี้แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 5 ระดับคือ ต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมากโดยจะมีช่วงคะแนนดังนี้ (Best, 1981)

0-20 คะแนน	แสดงถึงคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำมาก
21-40 คะแนน	แสดงถึงคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ
41-60 คะแนน	แสดงถึงคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
61-80 คะแนน	แสดงถึงคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี
81-100 คะแนน	แสดงถึงคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก

การแบ่งระดับความหนาแน่นของชุมชน

ความหนาแน่นของชุมชนเป็นตัวแปรอิสระที่ศึกษาผลที่มีต่อคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง โดยได้แบ่งระดับความหนาแน่นของชุมชนตามความหนาแน่นครัวเรือน (ครัวเรือน/ตร.กม.) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การแบ่งระดับความหนาแน่นของชุมชน

ลำดับ	ชุมชน	จำนวน ครัวเรือน	ขนาด พื้นที่ ตร.กม	ความหนาแน่น ครัวเรือน (ครัวเรือน/ตร.กม.)	ระดับความ หนาแน่นของ ครัวเรือน
1	ชุมชนสะพานแดง	195	0.033	5,909	8
2	ชุมชนคนตลาด	692	0.127	5,449	7
3	ชุมชนประปาร่วมสุข	236	0.064	3,688	6
4	ชุมชนวัดศรีสุริยวงศาราม	407	0.168	2,423	5
5	ชุมชนวัดเขาเหลือ	249	0.157	1,586	4
6	ชุมชนมหาธาตุสมังคี(ท่าเสา)	87	0.102	853	3
7	ชุมชนมหาธาตุสุมานา	188	0.261	720	2
8	ชุมชนมหาธาตุสุมันตรา	85	0.121	703	1

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
กรณีศึกษา เมืองเก๋าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง
เก๋าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้งหมด 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนประป่าร่วมสุข
ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม ชุมชนมหาธาตุสุมนา ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ชุมชน
คนตลาด และชุมชนสะพานแดง จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ 4.3 ผลการประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL)

ส่วนที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทาง
อากาศและเสียง

ส่วนที่ 4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย

ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
วัดเขาเหลือ	47	11.75
ประป่าร่วมสุข	44	11.00
มหาธาตุสุมนัตรา	16	4.00
สุริยวงศ์ศาราม	76	19.00
มหาธาตุสุมนา	35	8.75

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	16	4.00
คนตลาด	129	32.25
สะพานแดง	37	9.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในชุมชนคนตลาดมากที่สุด จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รองลงมา คือ ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ชุมชนวัดเขาเหลือ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 ชุมชนประป่าร่วมสุข จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ชุมชนสะพานแดง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 ชุมชนมหาธาตุสมานา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 ชุมชนมหาธาตุสุมันตรา และชุมชนมหาธาตุสมังคี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 เท่ากัน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	128	32.00
หญิง	272	68.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ระยะเวลาที่อยู่ในจังหวัดราชบุรีต่ำสุด (min) สูงสุด (max) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

	N	Min	Max	$\bar{x}$	S.D.
ระยะเวลาที่อยู่ใน จ.ราชบุรี	400	1	84	41.24	20.85

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีเฉลี่ย 41.24 ปี โดยระยะเวลาต่ำสุดที่ 1 ปี และสูงสุดที่ 84 ปี

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	19	4.75
ประถมศึกษา	134	33.50
มัธยมศึกษา	125	31.25
มหาวิทยาลัย	122	30.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 มหาวิทยาลัย จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และไม่ได้ศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	119	29.75
แยกทางกัน	15	3.75
แต่งงานกัน	216	54.00
หย่าร้าง	13	3.25
อยู่ด้วยกันแต่ยังไม่ได้แต่งงาน	11	2.75
หม้าย	26	6.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมา คือ โสด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 หม้าย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 แยกทางกัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 หย่าร้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 และอยู่ด้วยกันแต่ยังไม่ได้แต่งงาน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาการเจ็บป่วย

อาการเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ
มีอาการ	175	43.75
ไม่มีอาการ	225	56.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาการเจ็บป่วย จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 และไม่มีอาการเจ็บป่วย จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 เมื่อสำรวจถึงสาเหตุของการเกิดอาการผิดปกติกับร่างกายในกลุ่มที่มีอาการเจ็บป่วย จะได้ผลดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุของการเกิดอาการผิดปกติกับร่างกาย

สาเหตุของการเกิดอาการผิดปกติร่างกาย	จำนวน	ร้อยละ
เกิดจากการเจ็บป่วย	143	83.63
เกิดจากปัญหาอื่น ๆ	28	16.37
รวม	171	100.00

* missing = 4

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มที่มีอาการเจ็บป่วยเกิดจากการเจ็บป่วย จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 83.63 และเกิดจากปัญหาอื่น ๆ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.37

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 11-15 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต

ชุมชน	คุณภาพชีวิต			ความพึงพอใจกับสุขภาพ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล	$\bar{x}$	S.D.	แปล
วัดเขาเหลือ	3.30	0.78	ปานกลาง	2.28	0.88	ไม่ดี
ประป่าร่วมสุข	3.32	0.56	ปานกลาง	2.64	0.65	ปานกลาง
มหาธาตุสุมนัตรา	3.50	0.63	ดี	2.56	1.03	ไม่ดี
สุริยวงศ์ศาราม	3.32	0.55	ปานกลาง	2.59	0.68	ไม่ดี
มหาธาตุสมานา	3.34	0.77	ปานกลาง	2.60	0.74	ไม่ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	3.94	0.44	ดี	2.44	0.63	ไม่ดี
คนตลาด	3.43	0.88	ดี	2.43	0.82	ไม่ดี
สะพานแดง	3.35	0.59	ปานกลาง	2.49	0.65	ไม่ดี
ภาพรวม	3.39	0.73	ปานกลาง	2.49	0.77	ไม่ดี

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีคุณภาพชีวิต สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ชุมชนประป่าร่วมสุข และชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เท่ากัน ตามลำดับ ส่วนชุมชนวัดเขาเหลือ มีคุณภาพชีวิต ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

สำหรับความพึงพอใจกับสุขภาพ ในภาพรวมที่ระดับไม่ดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกับสุขภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนประป่าร่วมสุข มีความพึงพอใจกับสุขภาพ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ชุมชนมหาธาตุ

สุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 ตามลำดับ ส่วนชุมชนวัดเขาเหลือมีความพึงพอใจกับสุขภาพ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านกายภาพ

ชุมชน	ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน		ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ		มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน		มีอิสระในการเดินทาง		การนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน)		ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน		มีความพร้อมในการทำงาน								
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล						
วัดเขาเหลือ	3.85	1.10	ดี	3.91	0.91	ดี	4.34	0.79	ดีมาก	4.38	0.87	ดีมาก	4.36	0.61	ดีมาก	3.98	0.90	ดี	3.79	1.08	ดี
ประปารวมสุข	3.55	1.19	ดี	3.86	0.85	ดี	4.00	0.81	ดี	4.09	0.80	ดี	4.02	0.85	ดี	4.00	0.81	ดี	3.66	0.65	ดี
มหาธาตุสุ่มันตรา	3.94	1.00	ดี	3.94	0.85	ดี	4.19	0.75	ดี	4.56	0.63	ดีมาก	4.63	0.62	ดีมาก	4.69	0.79	ดีมาก	4.50	0.73	ดีมาก
สุริยวงศ์คาราม	3.59	1.10	ดี	3.83	0.84	ดี	3.95	0.71	ดี	4.01	0.76	ดี	3.95	0.78	ดี	3.76	0.75	ดี	3.71	0.80	ดี
มหาธาตุสมานา	3.40	0.78	ปานกลาง	4.06	0.73	ดี	4.06	0.64	ดี	4.03	0.89	ดี	3.94	0.84	ดี	4.00	0.64	ดี	4.06	0.64	ดี
มหาธาตุสมิงคี (ท่าเสา)	4.00	0.97	ดี	3.88	0.96	ดี	4.38	0.62	ดีมาก	4.38	0.50	ดีมาก	4.38	0.62	ดีมาก	4.50	0.73	ดีมาก	4.50	0.63	ดีมาก
คนตลาด	3.78	0.97	ดี	3.72	1.12	ดี	4.09	0.73	ดี	4.10	0.75	ดี	4.08	0.68	ดี	3.73	0.80	ดี	3.57	0.87	ดี
สะพานแดง	3.38	1.23	ปานกลาง	3.78	1.13	ดี	3.81	0.78	ดี	3.89	0.61	ดี	3.76	0.55	ดี	3.57	0.87	ดี	3.49	0.93	ดี
ภาพรวม	3.67	1.06	ดี	3.83	0.97	ดี	4.07	0.75	ดี	4.12	0.77	ดี	4.07	0.73	ดี	3.87	0.83	ดี	3.74	0.87	ดี

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านกายภาพ ในแต่ละประเด็นดังนี้

1) ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความรู้สึกต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ชุมชนประพาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความรู้สึกต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38

2) ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมานา มีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ชุมชนประพาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ตามลำดับ ส่วนชุมชนคนตลาด มีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

3) มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างมีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) ชุมชนคนตลาด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09) ชุมชนมหาธาตุสมานา (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06) ชุมชนประพาร่วมสุข (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) และชุมชนสุริยวงศ์ศาราม (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน ต่ำสุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81)

4) มีอิสระในการเดินทาง กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเดินทาง ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีอิสระในการเดินทาง สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ และมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 เท่ากัน ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ชุมชนประพาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีอิสระในการเดินทาง ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

5) การนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความพึงพอใจต่อการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

6) ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ชุมชนประป่าร่วมสุข และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เท่ากัน ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

7) มีความพร้อมในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการทำงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา และมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพร้อมในการทำงาน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 เท่ากัน รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพร้อมในการทำงาน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ

ชุมชน	มีความสุขใน การใช้ชีวิต		รู้สึกท้อชีวิต มีความหมาย		มีสมาธิใน การทำสิ่งใด ๆ		มีความพึงพอใจ ในรูปร่าง		พึงพอใจ ในตนเอง		มีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล ทดู่							
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.						
วัดเขาเหลือ	4.02	0.85	ดี	3.96	1.27	ดี	3.21	0.86	ปานกลาง	2.19	0.83	ไม่ดี	3.47	1.08	ดี	4.09	1.02	ดี
ประปาร่วมสุข	4.05	0.83	ดี	3.89	0.92	ดี	3.61	0.95	ดี	2.09	0.77	ไม่ดี	3.82	0.84	ดี	4.18	0.90	ดี
มหาธาตุสุนันทรา	4.31	0.70	ดีมาก	3.81	1.11	ดี	4.06	0.93	ดี	1.75	0.93	ไม่ดีมาก	3.63	1.41	ดี	4.50	0.82	ดีมาก
สุริยวงศ์ราม	3.87	0.81	ดี	3.79	0.75	ดี	3.58	0.87	ดี	2.16	0.78	ไม่ดี	3.78	0.89	ดี	3.92	0.88	ดี
มหาธาตุสุมนา	3.89	0.68	ดี	3.74	0.82	ดี	3.23	0.81	ปานกลาง	2.23	0.77	ไม่ดี	3.63	0.77	ดี	3.74	0.95	ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	4.06	1.00	ดี	4.00	0.63	ดี	3.88	1.03	ดี	1.75	0.68	ไม่ดีมาก	4.25	0.58	ดีมาก	4.44	0.73	ดี
คนตลาต	4.12	0.69	ดี	3.87	0.79	ดี	3.64	0.98	ดี	2.12	0.80	ไม่ดี	3.73	0.86	ดี	4.14	0.83	ดีมาก
สะพานแดง	3.76	0.80	ดี	3.70	0.66	ดี	3.35	0.79	ปานกลาง	2.54	0.69	ไม่ดี	3.43	0.69	ดี	3.86	0.86	ดี
ภาพรวม	4.00	0.78	ดี	3.84	0.87	ดี	3.54	0.93	ดี	2.15	0.80	ไม่ดี	3.70	0.90	ดี	4.06	0.89	ดี

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) มีความสุขในการใช้ชีวิต กลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการใช้ชีวิต ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความสุขในการใช้ชีวิต สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมา คือ ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ชุมชนประปาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความสุขในการใช้ชีวิต ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

2) รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ชุมชนประปาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

3) มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ชุมชนประปาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ตามลำดับ ส่วนชุมชนวัดเขาเหลือ มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

4) มีความพึงพอใจในรูปร่าง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปร่าง ในภาพรวม อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจในรูปร่าง สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 ชุมชนประปาร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.09 และชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจในรูปร่าง ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75

5) พึงพอใจในตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในตนเอง ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจในตนเอง สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมา คือ ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ชุมชนมหาธาตุสุมนตรา และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจในตนเอง ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

6) มีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนตรา มีความรู้สึกด้านลบ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา มีความรู้สึกด้านลบ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ชุมชน	ความสัมพันธ์ส่วนตัว						การสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ		
	(ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ)			ชีวิตทางเพศ			$\bar{X}$	S.D.	แปล
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล			
วัดเขาเหลือ	4.00	1.29	ดี	4.21	0.81	ดีมาก	4.17	0.79	ดี
ประปาพร้อมสุข	4.02	0.98	ดี	4.14	0.88	ดี	4.02	1.02	ดี
มหาธาตุสุมนตรา	4.56	0.63	ดีมาก	4.44	0.63	ดีมาก	4.44	0.63	ดีมาก
สุริยวงศ์ศาราม	3.78	0.95	ดี	4.04	0.74	ดี	4.01	0.81	ดี
มหาธาตุสมานา	3.54	0.85	ดี	3.89	0.53	ดี	3.94	0.54	ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	3.88	1.09	ดี	4.38	0.72	ดี	4.31	0.70	ดีมาก
คนตลาด	4.02	0.82	ดี	4.16	0.66	ดี	4.21	0.63	ดีมาก
สะพานแดง	3.65	1.01	ดี	3.89	0.66	ดี	3.86	0.67	ดี
ภาพรวม	3.91	0.97	ดี	4.11	0.72	ดี	4.11	0.75	ดี

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ) กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ส่วนตัว ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความสัมพันธ์ส่วนตัวสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 รองลงมา คือ ชุมชนประป่าร่วมสุข และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เท่ากัน ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา มีความสัมพันธ์ส่วนตัวต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

2) ชีวิตทางเพศ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อชีวิตทางเพศ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชนพบว่ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความพึงพอใจต่อชีวิตทางเพศสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา และชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อชีวิตทางเพศต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.893. การสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อนๆ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อนๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อนๆ สูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ชุมชน สุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ตามลำดับ ส่วนชุมชน ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อนๆ ต่ำสุดมีค่าเฉลี่ย 3.86

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม

ชุมชน	รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน		อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี		อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน		อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี		อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน		มีเงินเพียงพอต่อการจับจ่าย				
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล			
วัดเขาเหลือ	4.23	0.89	ดีมาก	2.34	1.05	ไม่ตี	2.36	1.11	ไม่ตี	1.72	0.88	ไม่ตี	2.60	1.81	ไม่ตี
ประปารวมสุข	3.89	0.78	ดี	2.80	0.70	ปานกลาง	2.75	1.06	ปานกลาง	1.86	0.82	ไม่ตี	3.05	1.41	ปานกลาง
มหาธาตุสุ่มันตรา	4.13	0.72	ดี	1.25	0.45	ไม่ตี	1.44	0.73	ไม่ตี	1.38	0.50	ไม่ตี	4.00	0.73	ดี
สุริยวงศ์ศาราม	4.00	0.78	ดี	2.33	0.92	ไม่ตี	2.18	0.91	ไม่ตี	1.97	0.68	ไม่ตี	2.99	1.36	ไม่ตี
มหาธาตุสุมนานา	3.97	0.82	ดี	2.20	0.96	ไม่ตี	2.14	0.77	ไม่ตี	1.77	0.73	ไม่ตี	2.40	1.56	ไม่ตี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	4.44	0.63	ดีมาก	1.94	0.93	ไม่ตี	2.00	0.82	ไม่ตี	1.75	1.07	ไม่ตี	4.06	1.18	ดี
คนตลาค	4.12	0.70	ดี	2.60	0.99	ไม่ตี	2.74	0.99	ปานกลาง	2.05	0.68	ไม่ตี	3.14	0.93	ปานกลาง
สะพานแดง	3.86	0.63	ดี	2.65	1.06	ปานกลาง	2.84	1.09	ปานกลาง	2.05	0.74	ไม่ตี	3.30	0.74	ปานกลาง
ภาพรวม	4.06	0.76	ดี	2.43	0.99	ไม่ตี	2.47	1.03	ไม่ตี	1.91	0.76	ไม่ตี	3.06	1.30	ปานกลาง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ชุมชน	มีข้อมูลข่าวสาร ที่ต้องการในชีวิต		มีเวลาทำกิจกรรม ยามว่าง		สภาพที่อยู่ อาศัย		การเข้าถึงบริการ ด้านสุขภาพ		ความสะดวกในการ ไปไหนมาไหน						
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล			
วัดเขาเหลือ	4.11	0.96	ดี	3.64	1.21	ดี	4.13	0.77	ดี	4.23	0.96	ดีมาก	3.83	1.37	ดี
ประปาพร้อมสุข	3.93	0.87	ดี	4.00	0.72	ดี	4.07	0.82	ดี	4.11	0.78	ดี	3.64	1.38	ดี
มหาธาตุสุ่มันตรา	4.25	0.86	ดีมาก	4.56	0.63	ดีมาก	4.75	0.45	ดีมาก	4.19	0.75	ดี	4.06	1.00	ดี
สุริยวงศ์คาราม	3.75	0.82	ดี	4.01	0.72	ดี	4.05	0.76	ดี	4.09	0.79	ดี	3.62	1.30	ดี
มหาธาตุสุมานา	4.09	0.74	ดี	3.91	0.61	ดี	4.17	0.62	ดี	4.20	0.72	ดี	4.06	1.08	ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	4.06	0.57	ดี	4.44	0.51	ดีมาก	4.19	0.83	ดี	4.31	0.60	ดีมาก	4.44	0.73	ดีมาก
คนตลาด	3.84	0.73	ดี	4.07	0.72	ดี	3.83	0.81	ดี	4.02	0.82	ดี	3.75	1.05	ดี
สะพานแดง	3.68	0.71	ดี	3.68	0.67	ดี	3.70	0.57	ดี	3.86	0.71	ดี	3.49	1.41	ดี
ภาพรวม	3.90	0.80	ดี	3.99	0.80	ดี	4.00	0.78	ดี	4.09	0.80	ดี	3.77	1.21	ดี

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างรู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ชุมชนมหาธาตุสุมนันตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

2) อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสภาพแวดล้อม ในภาพรวม อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนประปาพร้อมสุข มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสภาพแวดล้อม สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 รองลงมา คือ ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 และชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.94 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสุมนันตรา มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสภาพแวดล้อม ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.25

3) อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน ในภาพรวม อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 รองลงมา คือ ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 และชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสุมนันตรา มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.44

4) อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน ในภาพรวม อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนคนตลาด มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 รองลงมา คือ ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.77 ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 และชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.72

ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสุ่มันตรา มีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.38

5) มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการมีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุ่มังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจต่อการมีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุ่มันตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสุมานา มีความพึงพอใจต่อการมีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40

6) มีข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุ่มันตรา มีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ชุมชนมหาธาตุสุมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ชุมชนมหาธาตุสุ่มังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68

7) มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง กลุ่มตัวอย่างมีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุ่มันตรา มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุ่มังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ชุมชนมหาธาตุสุมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ ส่วนชุมชนวัดเขาเหลือ มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

8) สภาพที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัย ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุ่มันตรา มีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัย สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุ่มังคี (ท่าเสา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ชุมชนมหาธาตุสุมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ชุมชนประปาพร้อมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ชุมชนสุริยวงศ์คาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.05 และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัย ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

9) การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ชุมชนมหาธาตุสมันตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

10) ความสะดวกในการไปไหนมาไหน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการไปไหนมาไหน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการไปไหนมาไหน สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสมันตราและชุมชนมหาธาตุสมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เท่ากัน ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการไปไหนมาไหน ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49

4.3 ผลการประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL)

เมื่อนำผลการประเมินความรู้สึกที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้ง 8 ชุมชน มาเปลี่ยนค่าคะแนนของคุณภาพชีวิตเป็นคะแนนเต็ม 100 คะแนน ตามเกณฑ์การแปลงคะแนนในตารางที่ 16 และกำหนดระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 5 ระดับ คือ ต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมาก ผลการประเมินระดับคุณภาพชีวิตทำให้ทราบข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์องค์การอนามัยโลก ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก

ชุมชน	ระดับคุณภาพชีวิต (0-100 คะแนน)							
	กายภาพ		จิตใจ		ความสัมพันธ์ทางสังคม		สิ่งแวดล้อม	
	คะแนน	แปล	คะแนน	แปล	คะแนน	แปล	คะแนน	แปล
วัดเขาเหลือ	81	ดีมาก	63	ดี	75	ดี	69	ดี
ประป่าร่วมสุข	69	ดี	69	ดี	75	ดี	69	ดี
มหาธาตุสุมนัตรา	81	ดีมาก	69	ดี	81	ดีมาก	75	ดี
สุริยวงศ์คาราม	69	ดี	63	ดี	75	ดี	69	ดี
มหาธาตุสุมานา	75	ดี	63	ดี	69	ดี	69	ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	81	ดีมาก	69	ดี	81	ดีมาก	75	ดี
คนตลาด	69	ดี	69	ดี	75	ดี	69	ดี
สะพานแดง	69	ดี	63	ดี	69	ดี	63	ดี
ภาพรวม	69	ดี	63	ดี	75	ดี	69	ดี

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี มีคะแนนอยู่ในช่วง 61-80 คะแนน ซึ่งสามารถจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านกายภาพ มีคะแนนในภาพรวม 69 คะแนน นั้นหมายถึงว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา และชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีคะแนนด้านกายภาพ สูงสุด เท่ากับ 81 คะแนน เท่ากัน รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมานา มีคะแนนด้านกายภาพ เท่ากับ 75 คะแนน ชุมชนประป่าร่วมสุข ชุมชนสุริยวงศ์คาราม ชุมชนคนตลาด และชุมชนสะพานแดง มีคะแนนด้านกายภาพ เท่ากับ 69 คะแนน เท่ากัน ตามลำดับ

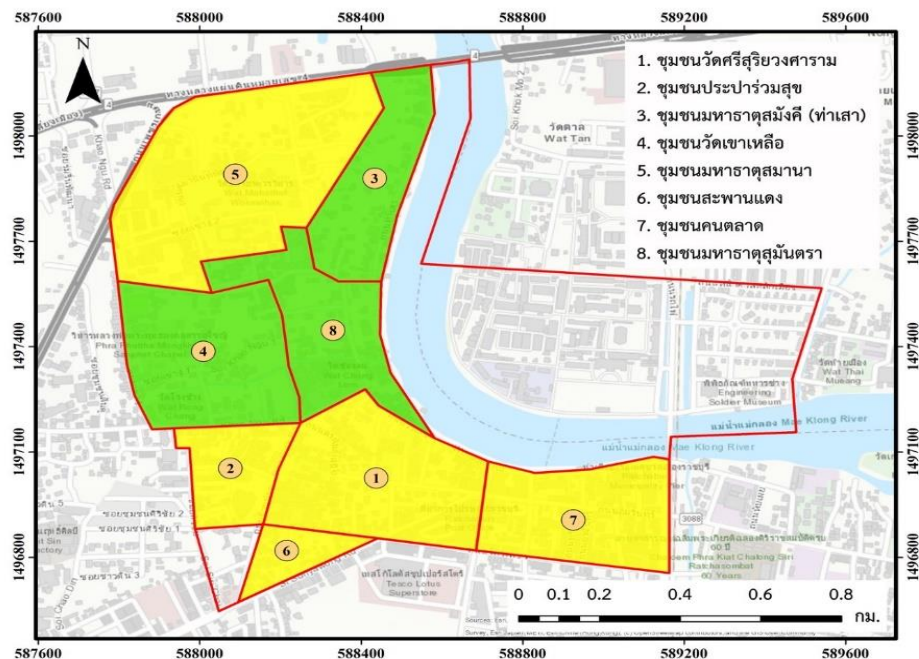
2) ด้านจิตใจ มีคะแนนในภาพรวม 63 คะแนน นั้นหมายถึงว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนประป่าร่วมสุข ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) และชุมชนคนตลาด มีคะแนนด้านจิตใจ สูงสุด เท่ากับ 69 คะแนน เท่ากัน รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนสุริยวงศ์คาราม ชุมชนมหาธาตุสุมานา และชุมชนสะพานแดง มีคะแนนด้านจิตใจ เท่ากับ 63 คะแนน เท่ากัน

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีคะแนนในภาพรวม 75 คะแนน นั้นหมายถึงว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา และชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีคะแนนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม สูงสุด เท่ากับ 81 คะแนน เท่ากัน รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนประป่าร่วมสุข ชุมชนสุริยวงศ์คาราม ชุมชนคนตลาด

มีคะแนนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เท่ากับ 75 คะแนน เท่ากัน ชุมชนมหาธาตุสุมานา และชุมชน สะพานแดง มีคะแนนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เท่ากับ 69 คะแนน เท่ากัน ตามลำดับ

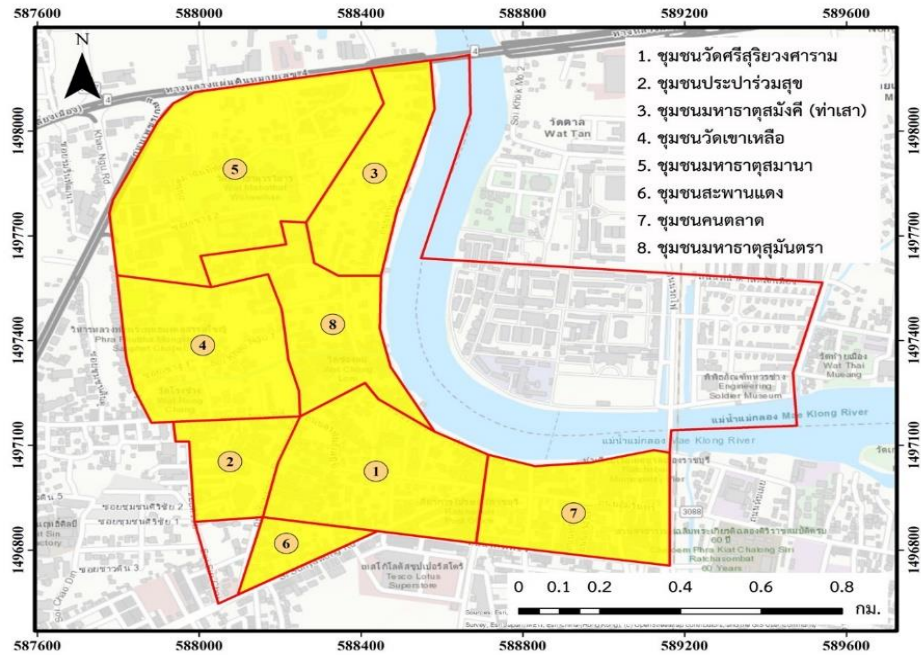
4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีคะแนนในภาพรวม 69 คะแนน นั้นหมายถึงว่า กลุ่มตัวอย่างมี คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา และชุมชน มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สูงสุด เท่ากับ 75 คะแนน เท่ากัน รองลงมา คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนประป่าร่วมสุข ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม ชุมชนมหาธาตุสุมานา และชุมชนคน ตลาด มีคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 69 คะแนน เท่ากัน ชุมชนสะพานแดง มีคะแนนด้าน สิ่งแวดล้อม เท่ากับ 63 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อนำระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกในตารางที่ 16 มาแสดงการกระจาย ตัวเชิงพื้นที่โดย จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้าน สิ่งแวดล้อม ผลที่ได้ปรากฏตามภาพที่ 3 ถึง ภาพที่ 6 ตามลำดับ

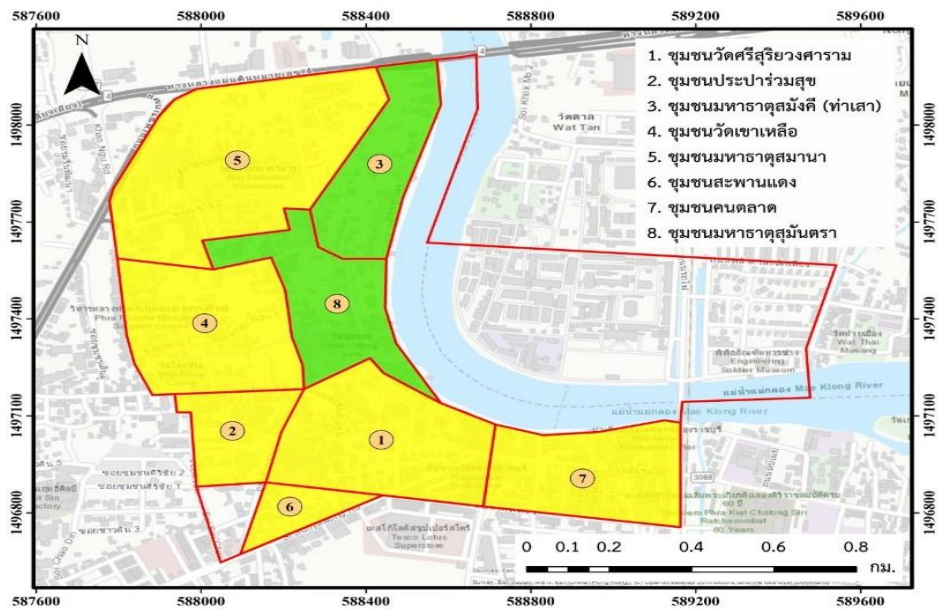
สีเหลือง หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดี สีเขียว หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดีมาก

ภาพที่ 3 คุณภาพชีวิตด้านกายภาพ

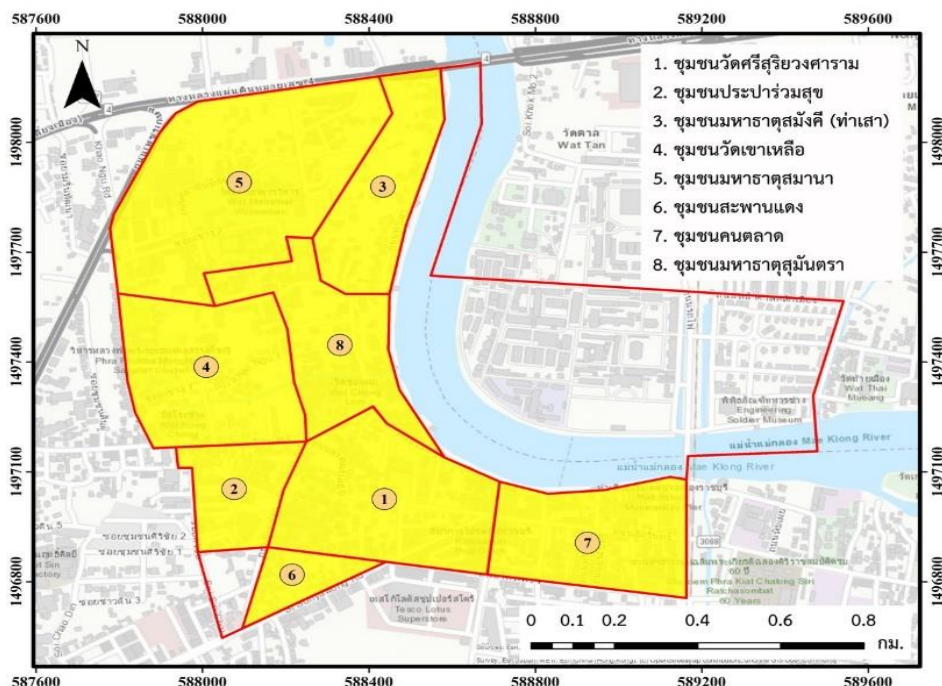
สีเหลือง หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดี

ภาพที่ 4 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

สีเหลือง หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดี สีเขียว หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดีมาก

ภาพที่ 5 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

สี่เหลี่ยม หมายถึง คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ดี

ภาพที่ 6 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง แสดงดังตารางที่ 17-18 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ และเสียง

ชุมชน	การมีส่วนร่วมในการป้องกัน มลพิษทางอากาศ			การมีส่วนร่วมในการป้องกัน มลพิษทางเสียง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล
วัดเขาเหล็ก	3.70	1.06	ดี	3.66	1.20	ดี
ประปาพร้อมสุข	3.86	1.05	ดี	3.82	1.06	ดี
มหาธาตุสุมนัตรา	4.06	0.93	ดี	4.06	0.93	ดี

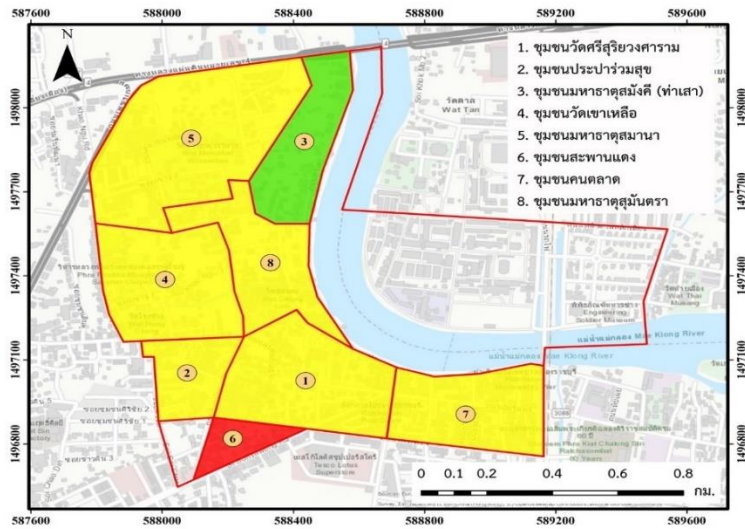
ตารางที่ 17 (ต่อ)

ชุมชน	การมีส่วนร่วมในการป้องกัน มลพิษทางอากาศ			การมีส่วนร่วมในการป้องกัน มลพิษทางเสียง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล
	สุริยวงศ์ศาราม	3.80	0.94	ดี	3.84	0.94
มหาธาตุสุมานา	3.57	0.92	ดี	3.43	1.04	ดี
มหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)	4.44	0.81	ดีมาก	4.50	0.82	ดีมาก
คนตลาด	3.60	1.12	ดี	3.59	1.07	ดี
สะพานแดง	3.54	0.96	ดี	3.59	0.87	ดี
ภาพรวม	3.73	1.03	ดี	3.71	1.04	ดี

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ ในภาพรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ชุมชน สุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ชุมชนคนตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และชุมชนมหาธาตุสุมานา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ ส่วนชุมชนสะพานแดง มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

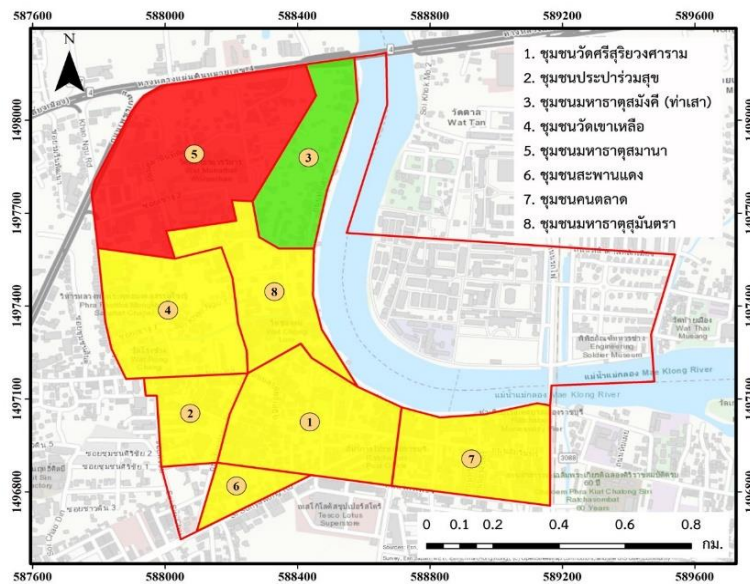
สำหรับการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมา คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ชุมชนสุริยวงศ์ศาราม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ชุมชนประป่าร่วมสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ชุมชนวัดเขาเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ชุมชนคนตลาด และชุมชนสะพานแดง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เท่ากันตามลำดับ ส่วนชุมชนมหาธาตุสุมานา มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

เมื่อนำระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงในตารางที่ 17 มาแสดงการกระจายตัวเชิงพื้นที่ ผลที่ได้ปรากฏตามภาพที่ 7 และ ภาพที่ 8 ตามลำดับ

สีเหลือง หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ดี สีเขียว หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ดีมาก และ
 สีแดง หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ไม่ดี

ภาพที่ 7 การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ

สีเหลือง หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ดี สีเขียว หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ดีมาก และ
 สีแดง หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ไม่ดี

ภาพที่ 8 การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	จำนวน	ร้อยละ
รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	317	79.3
แจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	47	11.8
ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	273	68.3

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง จากการรับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง มากที่สุด จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 และแจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และชุมชนที่อยู่อาศัย ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Enter ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อคุณภาพชีวิต

กำหนดตัวแปรในการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต มีดังนี้

Y1	หมายถึง	คุณภาพชีวิต
X1	หมายถึง	เพศ
X2	หมายถึง	ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน
X3	หมายถึง	ระดับการศึกษา

- X4 หมายถึง สถานภาพ
X5 หมายถึง ความหนาแน่นของชุมชน

ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Y1	X1	X2	X3	X4	X5
Y1	1.000	-0.041	0.021	0.109*	-0.024	-0.172*
X1		1.000	-0.100*	-0.130*	0.126*	-0.058
X2			1.000	-0.174*	0.125*	-0.074
X3				1.000	-0.268*	0.320*
X4					1.000	-0.163*
X5						1.000

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 19 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าทั้งที่เป็นบวกและค่าที่เป็นลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง -0.268 ถึง 0.320 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) และคุณภาพชีวิต (Y1) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา (X3) ($r = 0.109$) และความหนาแน่นของชุมชน (X5) ($r = -0.172$) และไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่ระดับค่า $r \geq 0.80$ แสดงว่า สามารถดำเนินการทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุต่อไปได้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อคุณภาพชีวิต

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	3.924	0.169		23.274	0.000*
เพศ	-0.027	0.054	-0.025	-0.506	0.613
ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน	0.001	0.001	0.035	0.692	0.490
ระดับการศึกษา	0.101	0.030	0.182	3.367	0.001*
สถานภาพ	-0.005	0.019	-0.014	-0.280	0.780
ความหนาแน่นของชุมชน	-0.060	0.013	-0.232	-4.466	0.000*

$R = 0.249$, $R^2 = 0.062$, Adjusted $R^2 = 0.050$, Std. Error = 0.490, $F = 5.152$, Sig = 0.000*

มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในสมการทำนายโดยใช้วิธีการทดสอบวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบ Enter พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ $R^2 = 0.062$ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับค่าแล้ว Adjusted $R^2 = 0.050$ สมการการทำนายประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 5 ตัว ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน โดยปัจจัยทั้ง 5 สามารถทำนายได้ร้อยละ 5.0

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิต (Y1) พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการผันแปรของตัวแปรตาม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มี 2 ตัว ได้แก่ ระดับการศึกษา (p-value < 0.05) และความหนาแน่นของชุมชน (p-value < 0.05)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y1 = 3.924 + 0.101 X3 - 0.060 X5$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 0.182 X3 - 0.232 X5$$

จากสมการข้างต้น สรุปได้ว่า ระดับการศึกษา (X3) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.182 หมายความว่า ถ้าระดับการศึกษาของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คะแนนคุณภาพชีวิตก็จะเพิ่มขึ้น 0.182 หน่วย และความหนาแน่นของชุมชน (X5) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.232 หมายความว่า ถ้าการขยายตัวชุมชนที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ลดลง 1 หน่วย คะแนนคุณภาพชีวิตก็จะเพิ่มขึ้น 0.232 หน่วย

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ

กำหนดตัวแปรในการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ ดังนี้

Y2	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ
X1	หมายถึง	เพศ
X2	หมายถึง	ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน
X3	หมายถึง	ระดับการศึกษา
X4	หมายถึง	สถานภาพ
X5	หมายถึง	ความหนาแน่นของชุมชน

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Y2	X1	X2	X3	X4	X5
Y2	1.000	0.035	-0.095*	0.156*	0.019	-0.090*
X1		1.000	-0.108*	-0.136*	0.137*	-0.063
X2			1.000	-0.175*	0.133*	-0.077
X3				1.000	-0.263*	0.317*
X4					1.000	-0.156*
X5						1.000

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 21 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าทั้งที่เป็นบวกและค่าที่เป็นลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง -0.219 ถึง 0.317 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ (Y2) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน (X2) ($r = -0.095$) ระดับการศึกษา (X3) ($r = 0.156$) และความหนาแน่นของชุมชน (X5) ($r = -0.090$) และไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่ระดับค่า $r \geq 0.80$ แสดงว่าสามารถดำเนินการทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุต่อไปได้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	3.360	0.349		9.635	0.000*
เพศ	0.085	0.112	0.039	0.759	0.448
ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน	-0.004	0.003	-0.073	-1.436	0.152
ระดับการศึกษา	0.239	0.062	0.210	3.862	0.000*
สถานภาพ	0.042	0.039	0.055	1.052	0.293
ความหนาแน่นของชุมชน	-0.080	0.028	-0.151	-2.885	0.004*

$R = 0.236$, $R^2 = 0.056$, Adjusted $R^2 = 0.043$, Std. Error = 1.008, $F = 4.545$, Sig = 0.000*

มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในสมการทำนายโดยใช้วิธีการทดสอบวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบ Enter พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ $R^2 = 0.056$ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับค่าแล้ว Adjusted $R^2 = 0.043$ สมการการทำนายประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 5 ตัว ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน โดยปัจจัยทั้ง 5 สามารถทำนายได้ร้อยละ 4.3

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ (Y2) พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการผันแปรของตัวแปรตาม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มี 2 ตัว ได้แก่ ระดับการศึกษา ($p\text{-value} < 0.05$) และความหนาแน่นของชุมชน ($p\text{-value} < 0.05$)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y2 = 3.360 + 0.239 X3 - 0.080 X5$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 0.210 X3 - 0.151 X5$$

จากสมการข้างต้น สรุปได้ว่า ระดับการศึกษา (X3) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศของคนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีความสัมพันธ์การถดถอยเท่ากับ 0.210 หมายความว่า ถ้าระดับการศึกษาของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คะแนนการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศก็จะเพิ่มขึ้น 0.210 หน่วย และความหนาแน่นของชุมชน (X5) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศของคนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีความสัมพันธ์การถดถอยเท่ากับ -0.151 หมายความว่า ถ้าการขยายตัวชุมชนที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ลดลง 1 หน่วย คะแนนการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศก็จะเพิ่มขึ้น 0.151 หน่วย

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง

กำหนดตัวแปรในการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง ดังนี้

Y3	หมายถึง	การมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง
X1	หมายถึง	เพศ
X2	หมายถึง	ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน
X3	หมายถึง	ระดับการศึกษา
X4	หมายถึง	สถานภาพ
X5	หมายถึง	ความหนาแน่นของชุมชน

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Y2	X1	X2	X3	X4	X5
Y3	1.000	0.045	-0.068	0.187*	-0.009	-0.068
X1		1.000	-0.108*	-0.136*	0.137*	-0.063
X2			1.000	-0.175*	0.133*	-0.077
X3				1.000	-0.263*	0.317*
X4					1.000	-0.156*
X5						1.000

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 23 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าทั้งที่เป็นบวกและค่าที่เป็นลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง -0.263 ถึง 0.317 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง (Y3) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา (X3) ($r = 0.187$) และไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่ระดับค่า $r \geq 0.80$ แสดงว่าสามารถดำเนินการทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุต่อไปได้

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์เพื่อใช้ในการสร้างสมการของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	3.086	0.352		8.778	0.000*
เพศ	0.138	0.113	0.062	1.221	0.223
ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน	-0.002	0.003	-0.033	-0.648	0.518
ระดับการศึกษา	0.278	0.063	0.242	4.444	0.000*
สถานภาพ	0.022	0.040	0.029	0.557	0.578
ความหนาแน่นของชุมชน	-0.074	0.028	-0.139	-2.658	0.008*

$R = 0.244$, $R^2 = 0.060$, Adjusted $R^2 = 0.047$, Std. Error = 1.017, $F = 4.878$, Sig = 0.000*

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในสมการทำนายโดยใช้วิธีการทดสอบวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบ Enter พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ $R^2 = 0.060$ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับค่าแล้ว Adjusted $R^2 = 0.047$ สมการการทำนายประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 5 ตัว ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน โดยปัจจัยทั้ง 5 สามารถทำนายได้ร้อยละ 4.7

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง (Y3) พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการผันแปรของตัวแปรตาม อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มี 2 ตัว ได้แก่ ระดับการศึกษา ($p\text{-value} < 0.05$) และความหนาแน่นของชุมชน ($p\text{-value} < 0.05$)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y3 = 3.086 + 0.278 X3 - 0.074 X5$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 0.242 X3 - 0.139 X5$$

จากสมการข้างต้น สรุปได้ว่า ระดับการศึกษา (X3) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงของคนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.242 หมายความว่า ถ้าระดับการศึกษาของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คะแนนการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงก็จะเพิ่มขึ้น 0.242 หน่วย และความหนาแน่นของชุมชน (X5) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงของคนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.139 หมายความว่า ถ้าการขยายตัวชุมชนที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ลดลง 1 หน่วย คะแนนการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงก็จะเพิ่มขึ้น 0.139 หน่วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและกระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 400 คน จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง และทำการประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีเฉลี่ย 41.24 ปี ระยะเวลาต่ำสุดอยู่ที่ 1 ปี และสูงสุดอยู่ที่ 84 ปี และเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในชุมชนคนตลาด ร้อยละ 32.30 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.00 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 33.50 มีสถานภาพแต่งงานแล้ว ร้อยละ 54.00 สำหรับข้อมูลด้านการเจ็บป่วย พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีอาการเจ็บป่วย ร้อยละ 56.25 และมีอาการเจ็บป่วย ร้อยละ 43.75 ซึ่งเป็นอาการเจ็บป่วยทำให้เกิดอาการผิดปกติกับร่างกาย ร้อยละ 83.63

5.1.2 คุณภาพชีวิตและความพึงพอใจกับสุขภาพ จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจกับสุขภาพ โดยจำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในภาพรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) โดยชุมชนที่มีคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 3.94$) และชุมชนที่มีคุณภาพชีวิตต่ำสุด คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ($\bar{X} = 3.30$) ส่วนความพึงพอใจกับสุขภาพในภาพรวมอยู่ระดับไม่ดี ($\bar{X} = 2.49$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจกับสุขภาพสูงสุด คือ ชุมชนประป่าร่วมสุข ($\bar{X} = 2.64$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจกับสุขภาพต่ำสุด คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ($\bar{X} = 2.28$)

เมื่อทำการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย ได้ผลดังนี้

1) ด้านกายภาพ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อการมีอิสระในการเดินทาง สูงสุด ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา คือ มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน และการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนความพึงพอใจ ต่ำสุด คือ ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านกายภาพ โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ผลดังนี้

(1) ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.67$) โดยชุมชนที่มีการรวมความพึงพอใจต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.00$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.38$)

(2) ความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.83$) โดยชุมชนที่มีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมานา ($\bar{X} = 4.06$) และชุมชนที่มีความต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ ต่ำสุด คือ ชุมชนคนตลาด ($\bar{X} = 3.72$)

(3) การมีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวันในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.07$) โดยชุมชนที่มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.38$) และชุมชนที่มีพละกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.81$)

(4) การมีอิสระในการเดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเดินทางในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.12$) โดยชุมชนที่มีอิสระในการเดินทาง สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมันตรา ($\bar{X} = 4.56$) และชุมชนที่มีอิสระในการเดินทาง ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.89$)

(5) การนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน)ในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.07$) โดยชุมชนที่มีการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมันตรา ($\bar{X} = 4.63$) และชุมชนที่มีการนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน) ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.76$)

(6) ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.87$) โดยชุมชนที่มีความสามารถในการทำกิจวัตร

ประจำวัน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.69$) และชุมชนที่มีความสามารถในการทำ
กิจกรรมประจำวัน ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.57$)

(7) ความพร้อมในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการทำงานใน
ภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.74$) โดยชุมชนที่มีความพร้อมในการทำงาน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุ
มนัตรา และมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.50$) และชุมชนที่มีความพร้อมในการทำงาน ต่ำสุด คือ
ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.49$)

2) ด้านจิตใจ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ สูงสุด
($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ มีความสุขในการใช้ชีวิต ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนความพึงพอใจ ต่ำสุด คือ ความพึง
พอใจในรูปร่าง ($\bar{X} = 2.15$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ โดยพิจารณา
เป็นรายข้อ ได้ผลดังนี้

(1) มีความสุขในการใช้ชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการใช้ชีวิตในภาพรวม ใน
ระดับดี ($\bar{X} = 4.00$) โดยชุมชนที่มีความสุขในการใช้ชีวิต สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา
($\bar{X} = 4.31$) และชุมชนที่มีความสุขในการใช้ชีวิต ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.76$)

(2) รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายในภาพรวม ใน
ระดับดี ($\bar{X} = 3.84$) โดยชุมชนที่รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X}$
 $= 4.00$) และชุมชนที่รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.70$)

(3) มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ ในภาพรวม ใน
ระดับดี ($\bar{X} = 3.54$) โดยชุมชนที่มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา
($\bar{X} = 4.06$) และชุมชนที่มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ ต่ำสุด คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ($\bar{X} = 3.21$)

(4) มีความพึงพอใจในรูปร่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปร่างในภาพรวม
ในระดับไม่ดี ($\bar{X} = 2.15$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจในรูปร่าง สูงสุด คือ ชุมชนสะพานแดง
($\bar{X} = 2.54$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจในรูปร่าง สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)
($\bar{X} = 1.75$)

(5) มีความพึงพอใจในตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในตนเองในภาพรวม
ในระดับดี ($\bar{X} = 3.70$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจในตนเอง สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา)
($\bar{X} = 4.25$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจในตนเอง ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.43$)

(6) มีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี
ความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06$) โดยชุมชนที่มี

ความรู้สึกด้านลบ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.50$) และชุมชนที่มีความรู้สึกด้านลบต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมานา ($\bar{X} = 3.74$)

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับชีวิตทางเพศ สูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ การสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนความพึงพอใจต่ำสุด คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ) ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ผลดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ส่วนตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ส่วนตัวในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.91$) โดยชุมชนที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวสูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.56$) และชุมชนที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมานา ($\bar{X} = 3.54$)

(2) ชีวิตทางเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตทางเพศในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.11$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตทางเพศ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.44$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตทางเพศต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมานา และชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.89$)

(3) การสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ ในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.11$) โดยชุมชนที่มีการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.44$) และชุมชนที่มีการสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.86$)

4) ด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ สูงสุด ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนความพึงพอใจต่ำสุด คือ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน ($\bar{X} = 1.91$) เมื่อทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ผลดังนี้

(1) รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.06$) โดยชุมชนที่รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.44$) และชุมชนที่รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวันต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.86$)

(2) อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสภาพแวดล้อมในภาพรวม ในระดับไม่ดี ($\bar{X} = 2.43$) โดยชุมชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สูงสุด คือ ชุมชนประพาร่วมสุข ($\bar{X} = 2.80$) และชุมชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 1.25$)

(3) อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวนในภาพรวม ในระดับไม่ดี ($\bar{X} = 2.47$) โดยชุมชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน สูงสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 2.84$) และชุมชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน ต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 1.44$)

(4) อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควันในภาพรวม ในระดับไม่ดี ($\bar{X} = 1.91$) โดยชุมชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน สูงสุด คือ ชุมชนคนตลาด ($\bar{X} = 2.05$) และชุมชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน ต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 1.38$)

(5) การมีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการมีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่ายในภาพรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) โดยชุมชนที่มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.06$) และชุมชนที่มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย ต่ำสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมานา ($\bar{X} = 2.40$)

(6) มีข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิตในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.90$) โดยชุมชนที่มีข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.25$) และชุมชนที่มีข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในชีวิต ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.68$)

(7) มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเวลาทำกิจกรรมยามว่างในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.99$) โดยชุมชนที่มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.56$) และชุมชนที่มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง ต่ำสุด คือ ชุมชนวัดเขาเหลือ ($\bar{X} = 3.64$)

(8) สภาพที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัยในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.00$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัย สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา ($\bar{X} = 4.75$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อสภาพที่อยู่อาศัย ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.70$)

(9) การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 4.09$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.31$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.86$)

(10) ความสะดวกในการไปไหนมาไหน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการไปไหนมาไหนในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.77$) โดยชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อความ

สะดวกในการไปไหนมาไหน สูงสุด คือ ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) ($\bar{X} = 4.44$) และชุมชนที่มีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการไปไหนมาไหน ต่ำสุด คือ ชุมชนสะพานแดง ($\bar{X} = 3.49$)

5.1.3 การประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก

จากการประเมินระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตดังต่อไปนี้ 1) ด้านกายภาพมีคะแนน 69 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี 2) ด้านจิตใจมีคะแนน 63 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี 3) ด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคมมีคะแนน 75 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี 4) ด้านสิ่งแวดล้อมมีคะแนน 69 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี

5.1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

จากการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ สูงสุด ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนชุมชนสะพานแดง มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ ต่ำสุด ($\bar{X} = 3.54$) สำหรับการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงในภาพรวม ในระดับดี ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง สูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนชุมชนมหาธาตุสุมานา มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง ต่ำสุด ($\bar{X} = 3.43$)

เมื่อทำการสำรวจพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ร้อยละ 79.3 ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ร้อยละ 68.3 และแจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 11.8

5.1.5 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 5.0 โดยมี 2 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา และความหนาแน่นของชุมชน ซึ่งเป็น

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 4.3 โดยมี 2 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา และความหนาแน่นของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

3) ผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 4.7 โดยมี 2 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา และความหนาแน่นของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 คุณภาพชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

จากการสำรวจคุณภาพชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทำให้ทราบว่าคุณภาพชีวิตด้านกายภาพที่สูงที่สุด คือ การมีอิสระในการเดินทาง โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสุมนัตรามีอิสระในการเดินทางสูงสุด ส่วนชุมชนสะพานแดงมีอิสระในการเดินทางต่ำสุด ในขณะที่เดียวกันพบว่าคุณภาพชีวิตด้านกายภาพที่ต่ำที่สุด คือ ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานสูงสุด ส่วนชุมชนสะพานแดงมีความพึงพอใจต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานต่ำสุด

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่สูงที่สุด คือ มีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่ โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสุมนัตรา มีความรู้สึกด้านลบสูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมา

นามีความรู้สึกลดต่ำลง ในขณะเดียวกันพบว่าคุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่ต่ำสุด คือ ความพึงพอใจในรูปร่าง โดยพบว่าชุมชนสะพานแดงมีความพึงพอใจในรูปร่างสูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจในรูปร่างต่ำสุด

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่สูงที่สุด คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับชีวิตทางเพศ โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสมันตรามีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตทางเพศสูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา และชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตทางเพศ ต่ำสุด ในขณะเดียวกันพบว่าคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต่ำสุด คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ) โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสมันตรา มีความสัมพันธ์ส่วนตัวสูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา มีความสัมพันธ์ส่วนตัวต่ำสุด

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่สูงที่สุด คือ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพสูงสุด ส่วนชุมชนสะพานแดง มีความพึงพอใจต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพต่ำสุด ในขณะเดียวกันคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่ำสุด คือ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน โดยพบว่าชุมชนคนตลาดอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควันสูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมันตราอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควันต่ำสุด

จากประเด็นปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีหลาย ๆ ชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันออกไป เช่น ชุมชนสะพานแดง มีคุณภาพชีวิตด้านกายภาพต่ำกว่าชุมชนอื่น ๆ คือ มีความพึงพอใจต่อร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงานต่ำสุด ชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจต่ำกว่าชุมชนอื่น ๆ คือ มีความพึงพอใจในรูปร่างต่ำสุด ชุมชนมหาธาตุสมานา มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมต่ำกว่าชุมชนอื่น ๆ คือ มีความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ) ต่ำสุด และชุมชนมหาธาตุสมันตรา มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าชุมชนอื่น ๆ คือ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของวรรณภา กุมารจันทร์ (2543) ที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งเขตเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตที่ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คนในพื้นที่ชุมชนแตกต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันออกไปได้

5.2.2 คุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก

คุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิธีการขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization Quality of Life: WHOQOL) ประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตด้านกายภาพ มีคะแนน 69 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีคะแนน 63 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีคะแนน 75 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีคะแนน 69 คะแนน หมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา บุญทา (2545) ที่ได้ทำการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 68.95 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับดี ร้อยละ 82.93 คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 85.20 และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 81.21

5.2.3 การทดสอบปัจจัยข้อมูลทั่วไปที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

จากการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ทำให้ทราบว่าระดับการศึกษาและชุมชนที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต หมายถึงว่าคุณภาพชีวิตของคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหากคนในพื้นที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ในขณะที่การขยายตัวของชุมชนที่อยู่อาศัยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันยารัตน์ อุบลวรรณ (2540) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคกลางของประเทศไทย พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับศึกษาก็ระดับคุณภาพชีวิตพบว่าเมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ระดับคุณภาพชีวิตก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนในงานวิจัยของวรรณภา กุมารจันทร์ (2543) พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุเพศชายในเขตภาคใต้ตอนบนจะมีคุณภาพชีวิตสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุหญิง และกลุ่มที่มีอายุน้อย จะมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

5.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ และมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงในภาพรวม อยู่ในระดับดี โดยพบว่าชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ สูงสุด ส่วนชุมชนสะพานแดง มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ ต่ำสุด สำหรับการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง พบว่าชุมชนมหาธาตุสมังคี (ท่าเสา) มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง สูงสุด ส่วนชุมชนมหาธาตุสมานา มีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง ต่ำสุด ซึ่งจากการศึกษาพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

พบว่าส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ร้อยละ 79.3 รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง ร้อยละ 68.3 และแจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 11.8 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรงค์ เดชะวงศ์ (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ ในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอบ้านฉาง จังหวัดลำพูน รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเพื่อนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ พบว่า ชุมชนดังกล่าวประสบปัญหาการทิ้งขยะในสถานที่สาธารณะ การทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค ปัญหาเรื่องฝุ่นละอองในอากาศ และปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ซึ่งจากหลังจากดำเนินกิจกรรมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการร่วมกันค้นปัญหาพิจารณาหาสาเหตุร่วมกัน หาแนวทางในการดำเนินร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปัญหา เช่น จัดทำโครงการร่วมกันและมีการประเมินผลการดำเนินงาน มีการดำเนินโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก ซึ่งคนภายในชุมชนบ้านมะกอกให้ความร่วมมือในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการคัดแยกและจัดเก็บขยะประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คนในชุมชนทิ้งขยะในบริเวณที่ทางเทศบาลจัดให้ได้ อย่างเหมาะสม มีการปรับภูมิทัศน์สองข้างทาง และบริเวณหน้าบ้านของตนเอง รวมถึงมีการจัดสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ในงานวิจัยของพัชรินทร์ รัตนวิภา (2547) ยังกล่าวพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ควรจะเป็นไปได้ในอนาคต ประกอบด้วยการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ ให้กับประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในด้านมลพิษ ทางอากาศ รวมถึงการส่งเสริมให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับตัวแทนชุมชนให้มีการตรวจสอบสภาพอากาศ ภายในชุมชนเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ในงานวิจัยของรสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (2550) ยังพบว่าพฤติกรรมป้องกันเพื่อลด ผลกระทบจากปัญหามลพิษทางอากาศในอำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ มีความตระหนักต่อปัญหามลพิษทางอากาศ และมีประสบการณ์ที่ได้รับจากผลกระทบปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งสาเหตุหลักของปัญหามาจากการเผาป่าและเผาขยะมูลฝอยร่วมกับสาเหตุอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัด การก่อสร้าง กิจการก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น แต่ในขณะที่เดียวกันงานวิจัยของสิริพัฒน์ ลากิจิตร (2550) เห็นถึงปัญหาที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าร่วมอาสาสมัครช่วยสังคมและชุมชน คือ ไม่มีเวลา และเห็นว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ในด้านของข้าราชการการเมืองเห็นว่ามีฐานะไม่ดี ยากจน ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ ส่วนข้าราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีเวลาน้อย ขาดทักษะ และประสบการณ์

5.2.5 ผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศและเสียง

จากการสำรวจปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ดังกล่าว ประสบปัญหาสุขภาพ ที่ได้รับผลกระทบมลพิษจากสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเจ็บป่วยและทำให้เกิดอาการผิดปกติกับร่างกาย ร้อยละ 83.60 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง (2554) ที่ได้รายงานเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น โรคมะเร็ง โรคระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะหอบหืด โรคผิวหนัง/ผื่นคัน โรคระบบทางเดินประสาท เช่น เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน รวมถึงความผิดปกติของทารกในครรภ์ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต ซึ่งจากการสำรวจพบว่าประชาชนในจังหวัดระยอง มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคมะเร็งสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ และยังมี ความวิตกกังวลมีความเครียดสูง ซึ่งส่งผลให้มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้น ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงของคนในเขตพื้นที่ชุมชนในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกนโยบายส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง จัดสรรสถานที่ออกกำลังกาย เครื่องออกกำลังกาย ให้บริการแก่คนในชุมชน และในขณะเดียวกันควรให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพที่ดี สร้างการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่จะมีผลต่อการดำเนินชีวิต เพื่อลดโอกาสที่คนในชุมชนจะประสบกับปัญหาการเจ็บป่วยที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันและการทำงานต่อไป

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดช่องทางคำแนะนำ หรือเปิดคลินิกให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อสอบถามความเป็นอยู่หรือปัญหาในการดำเนินชีวิต ดูแลทางด้านจิตใจของคนในชุมชนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของคนในชุมชน

(3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกนโยบายและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มสำหรับคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมสำหรับคนที่กำลังประสบปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความสัมพันธ์ส่วนตัว ปัญหาชีวิตทางเพศ หรือปัญหาจากการไม่ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ๆ ก็ตาม

(4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายกลุ่มอาสาสมัครจากชุมชนดำเนินการผ่านโครงการ ที่มีการวางแผน การบริหารจัดการ และจัดบริการให้เหมาะสมกับคนในชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดี ไม่มีการรบกวนจากมลภาวะต่าง ๆ เช่น คว้น กลิ่น ฝุ่น น้ำเน่าเสีย ขยะหรือของเสีย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้นต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษากลุ่มประกอบอื่นเพิ่มเติม เช่น รายได้ของครอบครัว อาชีพและการมีงานทำ อัตราการเรียนรู้ของคนในชุมชน โอกาสการมีส่วนร่วมในชุมชนที่อยู่อาศัย เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้อาจส่งผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีความสุข ความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

(2) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางในสร้างชุมชนต้นแบบที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2554). การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในเขต
ควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2554). รายงานสถานการณ์มลพิษประเทศไทย. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม. เข้าถึง
ได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/Eco_Asean/files/Report_Thai2554.pdf
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). ปัญหาร่องเรียนทางมลพิษ. เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก
http://www.pcd.go.th/Info_serv/pol2_stat2560.html
- กรมควบคุมมลพิษ. (2562). สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2561. เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน.
เข้าถึงได้จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=53637>
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2548). การพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานหรือขยาย
โรงงาน. กระทรวงอุตสาหกรรม. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก
http://www2.diw.go.th/l_Standard/Web/pane_files/Industry10.asp
- กรมอนามัย. (2560). การดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน. เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน. เข้าถึง
ได้จาก <http://164.115.27.97/digital/files/original/9864cc7eccd73427ab11d5a0075a04fa.pdf>
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). **มารู้จัก... มาตรการเศรษฐศาสตร์ในการจัดการ
มลพิษ**. เข้าถึงเมื่อ เมื่อ 20 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก [http://www.pcd.go.th/public/
Publications/print_pol.cfm?task=PcdEconInstrument](http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_pol.cfm?task=PcdEconInstrument)
- กรินทร์ ลิมาภรณ์วณิช. (2552). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของรัฐ บารมีล้ำเลิศ.”
ประชาชาติธุรกิจ (18 มิถุนายน).
- กัญญารัตน์ อุบลวรรณ. (2540). **พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาค
กลางของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
ผู้ใหญ่ มหาลัยมหิดล.
- จตุรงค์ เดชวงค์. (2553). **การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก
อำเภอป่าซางจังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจษฎา บุญทา. (2545). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลห่อพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**.
วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนา. (2556). **ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น**. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.watpon.in.th/Elearning/validity.pdf>
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). **การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์ พรีนซ์
- นวลศิริ เปาโลहितย์. (2533). **คู่มือการฝึกอบรมวางแผนและอาชีพ**. กรุงเทพฯ: กองบริการการศึกษาต่อทบวงมหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2558). **แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน**. เข้าถึงเมื่อ 24 กันยายน. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52930412/chapter2.pdf
- พัชรินทร์ รัตนวิภา. (2547). **การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของสมาชิกองค์กรชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนิน กิติพราภรณ์. (2531). “น่านาทรศนะ: ธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต..ของใคร.” **วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ** 15, 1: 42-61 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ. (2550). **การจัดการมลพิษทางอากาศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอ เมืองจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณมา กุมารจันทร์. (2543). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุภาคใต้ตอนบน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการพยาบาล) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ จันรจนา และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2563). **คุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อการผูกพันของพนักงาน**. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา เชียงพุทธ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี. (2563). **ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองราชบุรี**. เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.rbm.go.th/index.php>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี. (2546). **ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรมเมืองราชบุรี**. เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน. เข้าถึงได้จาก <http://m-culture.in.th/album/34978>
- ลีปนันท เกตุทัต. (2533). **ระบบการศึกษาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร**. ปาฐกถาในคราวและมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).

- สิริพัฒน์ ลากิจิตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณณี ไชยอำพร และ สนิท สมัครการ. (2534). **คุณภาพชีวิตของคนไทยเปรียบเทียบระหว่างเมืองกับชนบท**. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยสถาบันพัฒนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- หทัย ชิตานนท์. (2540). **นิยามศัพท์ส่งเสริมสุขภาพ**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). **คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Best, J. W. (1981). **Research in education**. New jersey: Prentice-Hall.
- Brunekreef, B. and Holgate, S.T. (2002). "Air Pollution and Health." **The Lancet** 360: 1233-1242.
- Jacob, J. (1999). **Introduction to Atmospheric Chemistry**. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Kaysorn, K. (2020). **Thailand's development on sustainable development goals**. Journal of chandrakasemsarn, 26(1), 17-30.
- Seinfeld, J. H. (1986). **Atmospheric Chemistry and Physics of Air Pollution**. New York: John Wiley & Sons.
- UNESCO. (1981). **Quality of life. An Orientation of Population Education**. Bangkok: UNESCO.
- WHOQOL Group. (1996). "WHOQOL-BREF introduction, administration, scoring and generic version of the assessment field trial version December 1996." **World Health Organization, Geneva: 18 p.**

ภาคผนวก

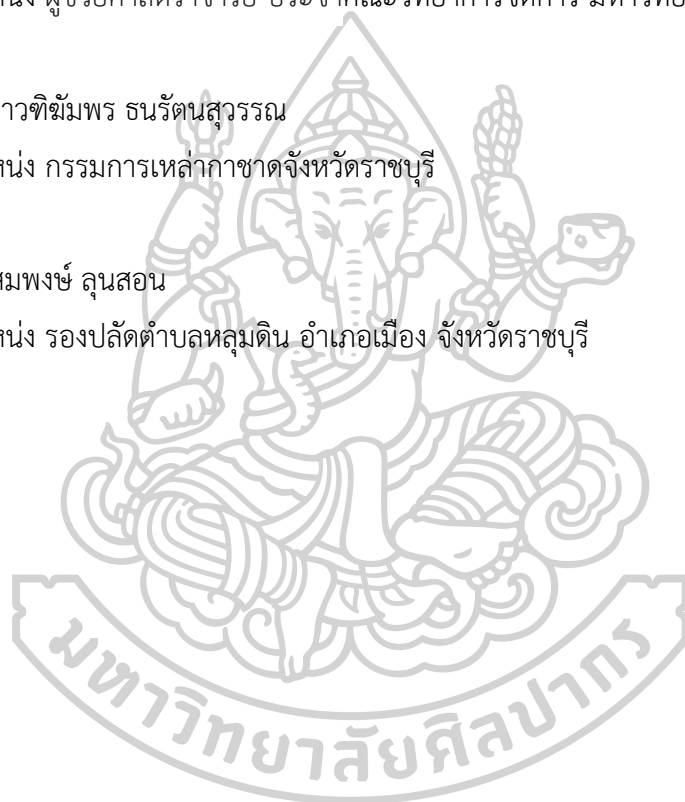
ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) จำนวน 4 ท่าน ดังนี้

1. นางพัฒนา สงวนเจียม
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองจังหวัดราชบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวรรยา ธรรมอภิพล
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปกร
3. นางสาวชัชฌิมพร ธนรัตน์สุวรรณ
ตำแหน่ง กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดราชบุรี
4. นายสมพงษ์ ลุนสอน
ตำแหน่ง รองปลัดตำบลห่มดิน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ข

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (CVI)

ตารางภาคผนวกที่ ข.1 ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (CVI)

ข้อ คำถาม	ท่านที่ 1				ท่านที่ 2				ท่านที่ 3				ท่านที่ 4			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1			/					/			/				/	
2			/					/			/				/	
3				/				/			/				/	
4				/				/				/		/		
5				/				/				/				/
6				/				/				/				/
7		/						/				/				/
8				/				/				/				/
9				/				/				/				/
10				/				/				/			/	
11				/				/				/			/	
12		/						/				/			/	
13			/					/				/				/
14			/					/				/				/
15			/					/				/				/
16			/					/				/				/
17			/					/				/			/	
18				/				/				/				/
19				/				/				/			/	
20				/				/				/			/	
21				/				/				/			/	
22				/				/				/			/	
23				/				/				/			/	
24				/				/				/			/	
25			/					/				/			/	
26				/				/				/			/	

จากตารางวิเคราะห์พบว่าข้อที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในระดับ 3 และ 4 ได้แก่ 1,2,3,5,6,8,9,10,11,13,14,15,16,18,19,20,21,22,23,24,25,26 เป็นจำนวน 22 ข้อ ดังนั้น

$$CVI = \frac{\sum R_{3,4}}{N}$$

$$\text{แทนค่า CVI} = 22/26 = 0.85$$

เกณฑ์การพิจารณาควรมีค่า CVI ไม่ต่ำกว่า 0.80 หากค่า CVI ที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.80 แสดงว่าเครื่องมือมีความตรงต่ำคือไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.85 ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพชีวิต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา:

การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้ ดำเนินการโดยภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี และเพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียงในเขตเมืองเก่าราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการสำรวจนี้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในอนาคตต่อไป

คณะผู้ศึกษาใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการทำแบบสอบถามนี้ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 15 นาที ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับและไม่ปรากฏชื่อของท่านในรายงานการศึกษาและข้อมูลที่บันทึกในแบบสัมภาษณ์จะถูกทำลายทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย และขอขอบคุณมาก ณ โอกาสนี้

ผู้รวบรวม	ชื่อ	วัน/เดือน/ปี ...../...../.....
	เบอร์โทร	
QN No.	ชุมชน	บ้านเลขที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาตอบคำถามทั่วไป โดยทำเครื่องหมาย ✓ หรือกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง

เพศ ชาย

หญิง

วัน / เดือน / ปีเกิด

...../...../.....

ระยะเวลาที่อยู่ในจังหวัดราชบุรี

..... ปี

ระดับการศึกษา

การเจ็บป่วย

ปัญหาอื่น ๆ

ไม่ได้ศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

มหาวิทยาลัย

สถานภาพ

โสด

แยกทางกัน

แต่งงานแล้ว

หย่าร้าง

อยู่ด้วยกันแต่ยังไม่ได้แต่งงาน

หม้าย

ขณะนี้มีการเจ็บป่วยหรือไม่

มี

ไม่มี

หากมีอาการผิดปกติกับร่างกาย คุณคิดว่าเกิดจาก

การเจ็บป่วย

ปัญหาอื่น ๆ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้จะถามความรู้สึกของคุณที่มีต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพ หรือด้านอื่น ๆ กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ หากไม่แน่ใจ กรุณาเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุด ให้คุณนึกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับมาตรฐานในชีวิต ความหวัง ความพึงพอใจ ความกังวลที่เกิดขึ้นในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

ตัวอย่าง

คุณได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นตามที่คุณต้องการหรือไม่	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	1	2	3	4	5

จากคำถามข้างต้น ให้เลือกวงกลมหมายเลขที่เกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ซึ่งถ้าได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากผู้อื่นให้เลือก วงกลม หมายเลข 4 แต่ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือให้วงกลมหมายเลข 1

กรุณาอ่านคำถามเพื่อประเมินความความรู้สึกของคุณและวงกลมหมายเลขในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ

		ไม่ดี อย่าง มาก	ไม่ดี	ปาน กลาง	ดี	ดี มาก
1 (1)	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ	1	2	3	4	5
2 (2)	ความพึงพอใจกับสุขภาพ	1	2	3	4	5

คำถามต่อไปนี้จะเกี่ยวกับความพึงพอใจที่คุณรู้สึกได้รับ ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

		ไม่ดี อย่าง มาก	ไม่ดี	ปาน กลาง	ดี	ดี มาก
ด้านกายภาพ						
3 (3)	ร่างกายมีการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อการทำงาน	1	2	3	4	5
4 (4)	ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นปกติ	1	2	3	4	5
5 (10)	มีพลังกำลังในการใช้ชีวิตประจำวัน	1	2	3	4	5
6 (15)	มีอิสระในการเดินทาง	1	2	3	4	5
7 (16)	การนอนหลับ (หลับสนิท ไม่ถูกรบกวน)	1	2	3	4	5

		ไม่ดี อย่าง มาก	ไม่ดี	ปาน กลาง	ดี	ดี มาก
8 (17)	ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน	1	2	3	4	5
9 (18)	มีความพร้อมในการทำงาน	1	2	3	4	5
ด้านจิตใจ						
10 (5)	มีความสุขกับการใช้ชีวิต	1	2	3	4	5
11 (6)	รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย	1	2	3	4	5
12 (7)	มีสมาธิในการทำสิ่งใด ๆ	1	2	3	4	5
13 (11)	มีความพึงพอใจในรูปร่าง	1	2	3	4	5
14 (19)	พึงพอใจในตัวเอง	1	2	3	4	5
15 (26)	มีความรู้สึกด้านลบ เช่น เศร้า สิ้นหวัง วิตกกังวล หดหู่	1	2	3	4	5
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม						
16 (20)	ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว เพื่อน คนใกล้ชิด ฯลฯ)	1	2	3	4	5
17 (21)	ชีวิตทางเพศ	1	2	3	4	5
18 (22)	การสนับสนุนที่ได้รับจากเพื่อน ๆ	1	2	3	4	5
ด้านสิ่งแวดล้อม						
19 (8)	รู้สึกปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	1	2	3	4	5
19.1 (9)	อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี	1	2	3	4	5
19.2 (9.1)	อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีเสียงดังรบกวน	1	2	3	4	5
20 (9.2)	อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีฝุ่นควัน	1	2	3	4	5
21 (12)	มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่าย	1	2	3	4	5
22 (13)	มีข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในการใช้ชีวิต	1	2	3	4	5
23 (14)	มีเวลาทำกิจกรรมยามว่าง	1	2	3	4	5
24 (23)	สภาพที่อยู่อาศัย	1	2	3	4	5
25 (24)	การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ	1	2	3	4	5
26 (25)	ความสะดวกในการไปไหนมาไหน	1	2	3	4	5

หมายเหตุ : เลขในวงเล็บหมายถึงข้อลำดับคำถามจริงจากแบบสอบถามต้นฉบับ WHOQOL ซึ่งได้มีการจัดลำดับใหม่เพื่อแยกข้อคำถามออกเป็นแต่ละด้าน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
คำชี้แจง

กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่องตามที่ท่านให้ความสำคัญ

		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1 (1)	ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศในระดับใด	1	2	3	4	5
2 (2)	ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียงในระดับใด	1	2	3	4	5

3.1 ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
- แจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง
- อื่นๆ ระบุ .....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

Frequencies

Statistics

		เพศ	ระดับการศึกษา	สถานภาพ	การเจ็บป่วย	สาเหตุ ที่เกิด อาการ ผิดปกติ
N	Valid	400	400	400	400	354
	Missing	0	0	0	0	46

Frequency Table

		เพศ		Valid Percent	Cumulative Percent
		Frequency	Percent		
Valid	ชาย	128	32.0	32.0	32.0
	หญิง	272	68.0	68.0	100.0
Total		400	100.0	100.0	

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่ได้ศึกษา	19	4.8	4.8	4.8
	ประถมศึกษา	134	33.5	33.5	38.3
	มัธยมศึกษา	125	31.3	31.3	69.5
	มหาวิทยาลัย	122	30.5	30.5	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

สถานภาพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	โสด	119	29.8	29.8	29.8
	แยกทางกัน	15	3.8	3.8	33.5
	แต่งงานกัน	216	54.0	54.0	87.5
	หย่าร้าง	13	3.3	3.3	90.8
	อยู่ด้วยกัน แต่ยังไม่ได้ แต่งงาน	11	2.8	2.8	93.5
	หม้าย	26	6.5	6.5	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

การเจ็บป่วย

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	มี	175	43.8	43.8	43.8
	ไม่มี	225	56.3	56.3	100.0
Total		400	100.0	100.0	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลา ที่อยู่ใน จ.ราชบุรี	397	1.0	84.0	41.237	20.8514
Valid N (listwise)	397				

Frequencies

Statistics

สาเหตุที่เกิดอาการผิปกติ

Valid	171
Missing	4

สาเหตุที่เกิดอาการผิปกติ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	การเจ็บป่วย	143	81.7	83.6	83.6
	ปัญหาอื่นๆ	28	16.0	16.4	100.0
	Total	171	97.7	100.0	
Missing	999.0	4	2.3		
Total		175	100.0		

Frequencies

Statistics

ชุมชน

N	Valid	400
	Missing	0

ชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid วัดเขาเหล็ก	47	11.8	11.8	11.8
ประปา	44	11.0	11.0	22.8
ร่วมสุข				
มหาธาตุ	16	4.0	4.0	26.8
สุมนันตร				
สุริยวงศ์	76	19.0	19.0	45.8
ศาราม				
มหาธาตุ	35	8.8	8.8	54.5
สมานา				
มหาธาตุ	16	4.0	4.0	58.5
สมังคี				
คนตลาด	129	32.3	32.3	90.8
สะพานแดง	37	9.3	9.3	100.0
Total	400	100.0	100.0	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
คุณภาพชีวิต_1	400	1.0	5.0	3.388	.7271
คุณภาพชีวิต_2	400	1.0	5.0	3.505	.7691
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ด้านกายภาพ 1	400	1.0	5.0	3.673	1.0550
ด้านกายภาพ 2	400	1.0	5.0	3.830	.9687
ด้านกายภาพ 3	400	1.0	5.0	4.070	.7460
ด้านกายภาพ 4	400	1.0	5.0	4.120	.7727
ด้านกายภาพ 5	400	1.0	5.0	4.073	.7339
ด้านกายภาพ 6	400	1.0	5.0	3.873	.8264
ด้านกายภาพ 7	400	1.0	5.0	3.743	.8736
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ด้านจิตใจ 1	400	2.0	5.0	4.003	.7772
ด้านจิตใจ 2	400	0.0	5.0	3.843	.8658
ด้านจิตใจ 3	400	1.0	5.0	3.538	.9251
ด้านจิตใจ 4	400	1.0	5.0	3.850	.7963
ด้านจิตใจ 5	400	1.0	5.0	3.698	.8989
ด้านจิตใจ 6	400	1.0	5.0	4.063	.8891
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 1	400	0.0	5.0	3.913	.9655
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 2	400	2.0	5.0	4.113	.7184
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 3	400	1.0	5.0	4.105	.7452
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ด้านสิ่งแวดล้อม 1	400	2.0	5.0	4.060	.7602
ด้านสิ่งแวดล้อม 2	400	1.0	5.0	3.573	.9860
ด้านสิ่งแวดล้อม 3	400	1.0	5.0	3.533	1.0279
ด้านสิ่งแวดล้อม 4	400	0.0	5.0	4.078	.7830
ด้านสิ่งแวดล้อม 5	400	0.0	5.0	3.058	1.3032
ด้านสิ่งแวดล้อม 6	400	2.0	5.0	3.898	.8022
ด้านสิ่งแวดล้อม 7	400	0.0	5.0	3.985	.7946
ด้านสิ่งแวดล้อม 8	400	1.0	5.0	4.003	.7772
ด้านสิ่งแวดล้อม 9	400	1.0	5.0	4.090	.8022
ด้านสิ่งแวดล้อม 10	400	0.0	5.0	3.765	1.2118
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ความรู้สึกรู้สึก	400	1.00	5.00	3.4463	.63738
ด้านกายภาพ	400	2.00	5.00	3.9114	.54580
ด้านจิตใจ	400	2.33	5.00	3.8321	.57946
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	400	2.00	5.00	4.0433	.69354
ด้านสิ่งแวดล้อม	400	2.10	5.00	3.8040	.54885
Valid N (listwise)	400				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
การมีส่วนร่วม 1	394	1.00	5.00	3.7259	1.03180
การมีส่วนร่วม 2	394	1.00	5.00	3.7132	1.04186
Valid N (listwise)	394				

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
การมีส่วนร่วม	394	1.00	5.00	3.7195	1.01108
Valid N (listwise)	394				

Frequencies

Statistics

	รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	แจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง	อื่นๆ
N	Valid 317 Missing 83	Valid 47 Missing 353	Valid 273 Missing 127	Valid 0 Missing 400

Frequency Table

รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	มีส่วนร่วม	317	79.3	100.0	100.0
Missing	ไม่มีส่วนร่วม	83	20.8		
Total		400	100.0		

แจ้งเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษและเสียงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	มีส่วนร่วม	47	11.8	100.0	100.0
Missing	ไม่มีส่วนร่วม	353	88.3		
Total		400	100.0		

ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการป้องกันมลพิษทางอากาศและเสียง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	มีส่วนร่วม	273	68.3	100.0	100.0
Missing	ไม่มีส่วนร่วม	125	31.3		
	System	2	.5		
	Total	127	31.8		
Total		400	100.0		

อื่นๆ

		Frequency	Percent
Missing	ไม่มีส่วนร่วม	400	100.0

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อคุณภาพชีวิต

Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Avg_Q2	3.866398	.5028795	397
Sex	1.68	.468	397
Time	41.24	20.851	397
Education	2.88	.903	397
Status	2.65	1.360	397
Density	5.41	1.950	397

Correlations

		Avg_Q2	Sex	Time	Education	Status	Density
Pearson Correlation	Avg_Q2	1.000	-.041	.021	.109	-.024	-.172
	Sex	-.041	1.000	-.100	-.130	.126	-.058
	Time	.021	-.100	1.000	-.174	.125	-.074
	Education	.109	-.130	-.174	1.000	-.268	.320
	Status	-.024	.126	.125	-.268	1.000	-.163
	Density	-.172	-.058	-.074	.320	-.163	1.000
Sig. (1-tailed)	Avg_Q2	.	.209	.338	.015	.315	.000
	Sex	.209	.	.024	.005	.006	.123
	Time	.338	.024	.	.000	.006	.072
	Education	.015	.005	.000	.	.000	.000
	Status	.315	.006	.006	.000	.	.001
	Density	.000	.123	.072	.000	.001	.
N	Avg_Q2	397	397	397	397	397	397
	Sex	397	397	397	397	397	397
	Time	397	397	397	397	397	397
	Education	397	397	397	397	397	397
	Status	397	397	397	397	397	397
	Density	397	397	397	397	397	397

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Density, Sex, Time, Status, Education ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Avg_Q2

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.249 ^a	.062	.050	.4901951

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6.190	5	1.238	5.152	.000 ^a
	Residual	93.954	391	.240		
	Total	100.144	396			

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

b. Dependent Variable: Avg_Q2

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.924	.169		23.274	.000
	Sex	-.027	.054	-.025	-.506	.613
	Time	.001	.001	.035	.692	.490
	Education	.101	.030	.182	3.367	.001
	Status	-.005	.019	-.014	-.280	.780
	Density	-.060	.013	-.232	-4.466	.000

a. Dependent Variable: Avg_Q2

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางอากาศ

Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Q3_1	3.72	1.031	391
Sex	1.68	.469	391
Time	41.17	20.903	391
Education	2.87	.906	391
Status	2.66	1.360	391
Density	5.39	1.955	391

Correlations

		Q3_1	Sex	Time	Education	Status	Density
Pearson Correlation	Q3_1	1.000	.035	-.095	.156	.019	-.090
	Sex	.035	1.000	-.108	-.136	.137	-.063
	Time	-.095	-.108	1.000	-.175	.133	-.077
	Education	.156	-.136	-.175	1.000	-.263	.317
	Status	.019	.137	.133	-.263	1.000	-.156
	Density	-.090	-.063	-.077	.317	-.156	1.000
Sig. (1-tailed)	Q3_1	.	.245	.030	.001	.357	.038
	Sex	.245	.	.016	.004	.003	.106
	Time	.030	.016	.	.000	.004	.064
	Education	.001	.004	.000	.	.000	.000
	Status	.357	.003	.004	.000	.	.001
	Density	.038	.106	.064	.000	.001	.
N	Q3_1	391	391	391	391	391	391
	Sex	391	391	391	391	391	391
	Time	391	391	391	391	391	391
	Education	391	391	391	391	391	391
	Status	391	391	391	391	391	391
	Density	391	391	391	391	391	391

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Density, Sex, Time, Status, Education ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Q3_1

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.236 ^a	.056	.043	1.008

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	23.110	5	4.622	4.545	.000 ^a
	Residual	391.504	385	1.017		
	Total	414.614	390			

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

b. Dependent Variable: Q3_1

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.360	.349		9.635	.000
	Sex	.085	.112	.039	.759	.448
	Time	-.004	.003	-.073	-1.436	.152
	Education	.239	.062	.210	3.862	.000
	Status	.042	.039	.055	1.052	.293
	Density	-.080	.028	-.151	-2.885	.004

a. Dependent Variable: Q3_1

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา สถานภาพ และความหนาแน่นของชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันมลพิษทางเสียง

Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Q3_2	3.71	1.042	391
Sex	1.68	.469	391
Time	41.17	20.903	391
Education	2.87	.906	391
Status	2.66	1.360	391
Density	5.39	1.955	391

Correlations

		Q3_2	Sex	Time	Education	Status	Density
Pearson Correlation	Q3_2	1.000	.045	-.068	.187	-.009	-.068
	Sex	.045	1.000	-.108	-.136	.137	-.063
	Time	-.068	-.108	1.000	-.175	.133	-.077
	Education	.187	-.136	-.175	1.000	-.263	.317
	Status	-.009	.137	.133	-.263	1.000	-.156
	Density	-.068	-.063	-.077	.317	-.156	1.000
Sig. (1-tailed)	Q3_2	.	.185	.091	.000	.432	.089
	Sex	.185	.	.016	.004	.003	.106
	Time	.091	.016	.	.000	.004	.064
	Education	.000	.004	.000	.	.000	.000
	Status	.432	.003	.004	.000	.	.001
	Density	.089	.106	.064	.000	.001	.
N	Q3_2	391	391	391	391	391	391
	Sex	391	391	391	391	391	391
	Time	391	391	391	391	391	391
	Education	391	391	391	391	391	391
	Status	391	391	391	391	391	391
	Density	391	391	391	391	391	391

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Density, Sex, Time, Status, Education ^a		Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Q3_2

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.244 ^a	.060	.047	1.017

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	25.211	5	5.042	4.878	.000 ^a
	Residual	397.965	385	1.034		
	Total	423.176	390			

a. Predictors: (Constant), Density, Sex, Time, Status, Education

b. Dependent Variable: Q3_2

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.086	.352		8.778	.000
	Sex	.138	.113	.062	1.221	.223
	Time	-.002	.003	-.033	-.648	.518
	Education	.278	.063	.242	4.444	.000
	Status	.022	.040	.029	.557	.578
	Density	-.074	.028	-.139	-2.658	.008

a. Dependent Variable: Q3_2

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กาญจนา อังศุฉวีล
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 10 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2539
สถานที่เกิด	จังหวัดราชบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พ.ศ. 2565 จบการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	220/50 ม. 10 ต.ดอนตะโก อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000 โทรศัพท์ 081-6378641 E-mail address: kanjana22050@gmail.com
ผลงานตีพิมพ์	กาญจนา อังศุฉวีล, รัฐพล อ้นแฉ่ง, ดารารุ่ง สังข์ทอง, นันทินิตย์ วานิชชีวะ และ สุเพชร จิระจรกุล. (2565). การมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษทาง อากาศและเสียง กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่เมืองเก่าราชบุรี จังหวัดราชบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2565 วันที่ 19 มีนาคม 2565.